Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

הײנט 10 זײטען

פרײז 15 גראשען

נײער פאלקסבלאט

№ 168 | Łódź, Sroda, 3 lipca 1935 r. | דרײצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ב׳ תמוז תרצ״ה | № 168

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

שארפע סאוויעטישע נאטע צו יאפאן

געגען אנפאל פון יאפאנישען מיליטער אויף דער רוסישער גרעניץ

מאסקווא, 2 (ספ. טעל.)

הײנט אינמיטען דער נאכט האט די מאסקווער ראדיא־סטאציע פערעפענטליכט דעם קאמוניקאט, אז נעכטען דעם 1 יולי האט דער סאוויעטען ־ אמבאסאדאר אין טאקיא איבערגעגעבען דעם יאפא־נישען אויסערן־מיניסטער א שארפע פראטעסט־נא־טע געגען דעם, וואס די יאפאנישע מיליטער אויף דער מאנדזשוריש־סאוויעטישער גרעניץ פראוואצירט פארפאלען כדי ארויסצורופען א קאנפליקט. אין דער פראטעסט־נאטע ווערען אויסגערעכענט א רייה אנ־פאלען פון יאפאנישע מיליטער־אפטײלונגען אויף סאוויעטישע גרעניץ־וואכען און רופט אן די נעמען פון דער׳הרג׳עטע סאוויעטישע סאלדאטען. די סא־וויעט־רעגירונג פערלאנגט, אז יאפאן זאל אננעהמען שנעלע און ענערגישע מיטלען, כדי צו מאכען א סוף צו דער פראוואקאטארישער טאקטיק פון דער מי־ליטערישער מאכט אין יאפאן. די סאוויעט־רעגירונג מאכט אויך אויפמערקזאם אויף דעם פאקט, וואס יאפאנישע קריגס ־ שיפען האבען זיך בעוויזען אויף סאוויעטישע וואסערן. די סאוויעט־רעגירונג ער־קלערט, אז אויב דאס וועט זיך איבערחזר׳ן, וועט די סאוויעט ־ מאכט אננעהמען אלע געגען־מיט־לען, און די גאנצע פעראנטווארטליכקייט דערפאר וועט פאלען אויף יאפאן. אין גאנץ רוסלאנד האט די פראטעסט־נאטע ארויסגערופען א שטארקען רושם מען בעטראכט די לאגע פאר זעהר ערנסט.

געגען א נײער מלחמה

זאגט זיך ארויס די אינטערנאציאנאלע קאמבאטאנטען־קאנפערענץ

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

די אינטערנאציאנאלע קאמבאטאנטען ־ קאנפע־רענץ האט הײנט אויסגעארבייט דעם טעקסט פון א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט געזאגט: 1) אז די קאמבאטאנטען פון אלע לענדער זענען אייניג אין דער אידעע איינצוהאלטען דעם שלום און אז די מענשען, וועלכע האבען חשק ארויסצורופען א נייע מלחמה, זענען שונאים פון זייערע אייגענע לענ־דער; 2) א מלחמה דארף נישט זיין קיין מיטעל צו ערלעדיגען קאנפליקטען צווישען די פעלקער. די קאמבאטאנטען האלטען, אז אין פאל, ווען דאס אנ־ווענדען די עקזיסטירענדע אפמאכען, קענען נישט דערפיהרען צו אן׳אויסגלייך אין א צווישען־מלוכה־שען סכסוך, דארף ער אונטערליגען אן׳ארביטראזש.

פארלאמענט־וואהלען אין ענגלאנד

וועלען פארקומען אין פעברואר 1936

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

„עווענינג ניוס״ דערוויסט זיך, אז די פארלא־מענט־וואהלען אין ענגלאנד וועלען פארקומען נישט פריהער ווי אין פעברואר 1936. אזא בע־שלוס האבען אנגענומען די פיהרער פון די רע־גירונגס־פארטייען.

ערד־ציטערניש אין ענגלאנד

רוים, 2 (ספ. טעל.)

הײנט פריה האט מען אין אסיז דערשפירט א שטארקע ערד־ציטערניש, וועלכע האט ארויסגע־רופען א גרויסע בעאונרוהיגונג צווישען דער בע־פעלקערונג. קיין פארפאלען מיט מענשען איז צום גליק נישט געווען.

יודישע דעפוטאטען בײם אינערן־מיניסטער

האלטען אפ א קאנפערענץ וועגען אקטועלע יודישע ענינים

ווארשא, 2 (יט״א טעלעגראפיש)

דער אינערן־מיניסטער קאשטשאלקאווסקי האט הײנט אויפגענומען אויף א לענגערער קאנפערענץ די דעפוטאטען הרב לעווין, מינצבערג און וויש־ליצקי. אויף דער קאנפערענץ זענען בעהאנדעלט גע־ווארען א רייה אקטועלע יודישע ענינים.

* * *

ווי דעפ. ל. מינצבערג אינפארמירט אונז, האט מינ. קאשטשאלקאווסקי בעת׳ן בעזוך פון דער יו־דישער דעלעגאציע ערקלערט דעם לאדזער ראש־הקהל, אז דער היגער שטאט־ראט איז שוין אפי־ציעל פונאנדערגעלאזט געווארן.

ווי דעפ. מינצבערג איז זיך משער, וועט נעבען דעם ניי־נאמינירטען שטאט־פרעזידענט פולק. לא־זעק געשאפען ווערען א ביי־ראט.

פרוי פילסודסקא זאל זיך איבער־ציהען קיין קראקא

ווארשא, 2 (ספ. טעל.)

לויט די ידיעות, וואס האבען זיך פערשפרייט אין ווארשא זאל די מאדאם פילסודסקא בלד נאך איהר אומקעהרען זיך פון רומעניען צוזאמען מיט די טעכטער אריבערציהען פון ווארשא קיין קראקא. די פרוי פילסודסקא זאל שוין האבען זאגאר זיך בעזארגט מיט א וואוינונג אין קראקא אויף לוביטש גאס.

פרעמיער סלאוועק וועט זיך שבת געזעגענען

מיט די דעפוטאטען און סענאטארען

ווארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט)

אויף דעם קומענדיגען שבת איז בעשטימט א זיצונג פון בעבע־קלוב. אויף דער דאזיגער זיצונג וועט פרעמיער סלאוועק ארויסטרעטען מיט א רעדע פאר די דעפוטאטען און סענאטארען, מיט וועלכע דער פרעמיער וועט זיך געזעגענען אין שייכות מיט׳ן נאהענטען פונאנדערלאזען פון די פארלאמענטארישע קערפערשאפטען אין פוילען.

וואהל־ארדינאציע צום סיים און סענאט

אהן ענדערונגען דורך דער סענאט־קאמיסיע

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

די קאנסטיטוציע־קאמיסיע פון סענאט האט נעכטען אווענד פערענדיגט די דיסקוסיע איבער דער וואהל ־ ארדינאציע צום סיים און איז הײנט צוגעטרעטען אפשטימען די אויסארבייטונגען, וואס די אפאזיציע האט אריינגעטראגען אין סיים צו דעם דאזיגען וואהל־פראיעקט.

עס איז אפגעווארפען געווארען דער פארשלאג פון די פ. פ. ס. עס זענען אויך אפגעווארפען גע־ווארען די פארשלאגען פון די אוקראינער און פון דער ענדעציע. דער גאנצער אוסטאוו איז אנגענו־מען געווארען אהן ענדערונגען.

די פארשלאג ־ שטעלער פון די ענדעקעס, פ. פ. ס. און אוקראינער האבען ערקלערט, אז זייערע פאר־שלאגען וועלען זיי פון דאסניי אריינטראגען אויפן סיים־פלענום.

דערנאך איז די קאמיסיע צוגעטרעטען בע־טראכטען דעם וואהל־פראיעקט צום סענאט.

סענאטאר ראמאן האט בקיצור ארומגערעדט די קליינע ענדערונגען, וואס דער סיים האט אריינגע־טראגען אין דעם וואהל־פראיעקט און האט געפא־דערט דעם אוסטאוו אנצונעהמען אין דער פארם, ווי דער סיים האט איהם אפגעשטימט.

אין דער דיסקוסיע האבען זיך בעטייליגט סע־נאטאר גלאמבינסקי (נ. ד.), סענאטאר וואזשניצקי (פויערן־פארטיי), סענ. דאנילעוויטש (פ. פ. ס.) און סענ. פאווליקאווסקי (אוקראינער), וועלכע האבען אונטערגעהאלטען די אויסבעסערונגען און פאר־שלאגען פון זייערע חברים אין סיים.

ביי דער אפשטימונג זענען אפגעווארפען געווא־רען אלע אויסבעסערונגען און דער פראיעקט וועגען די סענאט־וואהלען איז אנגענומען געווארען אהן ענדערונגען.

6 אווענד איז די קאמיסיע צוגעטרעטען בע־האנדלען דעם פראיעקט־אוסטאוו וועגען דער וואהל פון מלוכה־פרעזידענט.

העריא דראהט צו ווארפען די פרעזידענט פון דער ראדיקאלער פארטײ

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

מיניסטער העריא האט ערקלערט, אז צוליב דעם וואס זיינע קאלעגען פון דער ראדיקאלער פארטיי האבען בעשלאסען אנטיילצונעמען דעם 14 יולי אין דער אנטיפאשיסטישער מאניפעסטאציע, איז ער מיטוואך גרייט זיך אפצוזאגען פונם אמט פון פאר־זיצער פון דער פארטיי, ווייל ער וויל נישט האבען קיין מגע ומשא מיט די עקסטרעמע עלעמענטען.

צוליב וואס עס איז פערזיגעלט געווארען

דער אנטי־היטלער־קאמיטעט אין ווארשא

ווארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעס־פאנדענט)

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן פונאנדערלאזען דעם אנטי־היטלעריסטישען קאמיטעט אין ווארשא, האט די שטאטישע סטאראסטווע צו אלע מיטגלידער פון דעם דאזיגען קאמיטעט צוגעשיקט א בריף, אין וועל־כען עס ווערט צווישען אנדערן געזאגט: „צוליב דעם, וואס אייער טעטיגקייט קאן גורם זיין דאס אי־בערייסען די גוטע בעציהונגען מיט א מלוכה, וועל־כע איהר קאנט, דעריבער פערווערען מיר אייך ווייטער צו פיהרען די דאזיגע טעטיגקייט. פארן עובר זיין אויף דעם דאזיגען פערבאט דראהט אייך א שטראף, וואס איז פארגעזעהן אין שטראף־קא־דעקס״.

קײן נײע באדען־קניה האט קרן־קימת נישט געמאכט

ירושלים, 2 (יט״א טעלעגראפיש)

אין שייכות מיט די מעלדונגען פון דער פרעסע וועגען א נייער ערד־קניה פון קרן־קימת, טיילט דאס דירעקטאריום פון ק״ק מיט, אז קיין שום נייע ערד־קניה איז דילעצטע צייט נישט געמאכט געווארען. ס׳איז בלויז געמאכט געווארען א באדען־אויסטויש מיט אראבער, כדי צו פערבונדען דעם יודישען באדען־בעזיץ מיט די שכנים אין בית־אלפא.

הרב קוק שווער קראנק

ראבינאט הײסט תהלים זאגען

ירושלים, 2 (יט״א טעלעגראפיש)

הרב הראשי קוק איז פלוצלינג קראנק געווא־רען.

* * *

ירושלים, 2 (יט״א טעלעגראפיש)

אין אווענד האט זיך דע געזונד־צושטאנד פון הרב קוק בעדייטענד פערערגערט. ס׳איז גערופען געווארען א קאנסיליום פון די פראפעסארען זאנדעק און מארקוס.

דער ראבינאט האט ארויסגעלאזען א קול קורא צו זאגען תהילים פאר זיין געזונד.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 64 יאהר אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגער־מוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און מומע

נ״ע רחל ווארשאווסקא
אשת ר׳ אברהם יצחק ז״ל
(געבוירענע רובינאוויטש)

די לוי׳ קומט פאר הײנט, מיטוואך, דעם 3־טען יולי 1935, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז, מאגיסטראצקא 24,
וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

גרויסער מיליטער=ראט ביי סטאלינען

אויפ'ן פאל, ווען דייטשלאנד וועט ארויסרופען א מלחמה

וויען, 2 (ספ. טעל.)

לויט די ידיעות, וואס זענען דא אנגעקומען פון סאוויעט־רוסלאנד, איז אין מאסקווא אין קרעמל פארגעקומען אין דער אנוועזענהייט פון סטאלינ'ען, ליטווינאוו'ן, וואראשילאוו און בליכער א לענגערע קאנפערענץ, וואס האט געדויערט גאנצע זעקס שעה. בעת דער קאנפערענץ זענען ארומגערעדט געווארען פיל וויכטיגע מיליטערישע פראגען, ווי די זיכער־קייט אויפ'ן ווייטען מזרח און די שטעלונג, וואס רוסלאנד און פראנקרייך דארפען אננעהמען אין פאל, ווען דייטשלאנד וועט בעפאלען אנ'אייראפעאישע מלוכה.

טוכאטשעווסקי האט אנגעוויזען, אז אין פאל פון א בעוואפענטען קאנפליקט, וועלען די דייטשע דיוויזיעס אנפאלען אויף איטאליען. אויסערן דעם איז דא א געפאהר, אז די דייטשען וועלען דורך בייערן און זאקסען בעפאלען טשעכאסלאוואקיען.

וואראשילאוו און טוכאטשעווסקי האבען ארויס געזאגט זייער מיינונג, אז פראנקרייך און איטאליען זענען אימשטאנד צו פערהיטען די גרעניצען פון עסטרייך און טשעכיען געגען דער דייטשער מילי־טערישער פערפלייצונג.

ס'איז בעשלאסען געווארען אין אלע וויכטיגע פאליטישע פראגען געהן האנד ביי האנד מיט די גענעראל־שטאבען פון טשעכיען און פראנקרייך.

נייער פליה=רעקארד

27 טעג איז דער לופט האבען זיך געהאלטען די ברידער קעי

ניו־יארק, 2 (ספ. טעל.)

פון מערידיאן, שטאט מיסיסיפי, מעלדעט מען, אז צוליב דעם שטורם און נעפעל, האבען די רעקארדיסטען, ברידער קעי געמוזט זיך אראפלאזען אויף דער ערד.

דער עראפלאן האט זיך אראפגעלאזט אהן שטערונגען נעכטען 8 א זייגער אין אוונט.

די ברידער האבען געשלאגען רעקארד, ווי האבען זיך געהאלטען אין דער לופט 27 טעג 5 שעה מיט 33 מינוט.

אויפ'ן 26־טען טאג פון זייער פליהען האט אויפ'ן עראפלאן אויסגעבראכען א שרפה, עס האט זיך אנגעכאפט דער בענזין. די פליהער האבען זיך אבער נישט פערלוירען, אפגעלאשען דאס פייער און ווייטער געפלויגען.

אונרוהען אין קאנאדע

לאנדאן, 2 (ספ. טעל.)

אין רעגינא, אין א פראווינץ פון קאנאדא איז בעת אנ'ארבייטער־מיטינג געקומען צו א צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי. איין ארבייטער און איין פאליציאנט זענען דערהרג'עט, 20 פערזאן זענען פערוואונדעט.

פראנצויזיש=דייטשע ווירטשאפטס-אונטערהאנדלונגען

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

האוואס־אגענטור מעלדעט:

די ווירטשאפטליכע אונטערהאנדלונגען צווישען פראנקרייך און דייטשלאנד, וועלכע זענען איבערגעריסען געווארען דעם 24 יוני אין בערלין, וועלען בענייט ווערען אין פאריז דעם 4 יולי.

איטאליעניש-מיליטער קיין אפריקע

רוים, 2 (ספ. טעל.)

פון נעאפאל איז ארויסגעשוואומען קיין מזרח־אפריקע דער דאמפער „נאזוריא סאורא" מיט מי־ליטער־אפטיילונגען און קריגס־מאטעריאל.

יודישע פינאנסיסטען גיבען א הלואה

דער ירושלים'ער שטאט-פערוואלטונג

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

פון זיכערע קוועלען טיילט מען מיט, אז 6 בע־דייטענדע פינאנסיסטען זענען גרייט צו געבען דער ירושלים'ער שטאט־פערוואלטונג א הלואה פון א האלבען מיליאן פונט.

קאנגרעס-וואהלען אין דער שווייץ

זשענעווע (יט"א) די וואהלען צום 19־טען ציוניסטישען קאנגרעס וועלען אין דער שווייץ פאר־קומען דעם 14־טען יולי. די אלגעמיינע ציוניסטען האבען ארויסגעשטעלט א געמיינזאמע ליסטע מיט מזרחי בראש.

בראש פון די ליסטע פארן ארבייטענדען א"י שטעהט דער עקזעקוטיוו מיטגליד פון דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע בערל לאקער.

ברוך צוקערמאן קומט קיין פוילען

ניו־יארק (יט"א) נאך אנ'אכט חדשים'דיגען אויפענהאלט אין אמעריקא איז אפגעפאהרען קיין פוילען דער בעקאנטער טוער פון דער פועלי־ציון־בעוועגונג ברוך צוקערמאן.

צוקערמאן האט אין די אינטערעסען פון דער „געווערקשאפטען - קאמפיין" בעזוכט פיל שטעט אין די פעראייניגטע שטאטען, קאנאדע און מעקסיקא.

וועלכע יודישע דעפוטאטען וועלען אריין אין סיים?

בעשלוססען ציוג. צענטראל-קאמיטעטס.—דעפ. זאמערשטיין איז לעמבערג.—שטעלונג פון מזרחי

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

דער טומעל ארום די נייע סיים־וואהלען, וואס דארפען פארקומען שוין אין 3 חדשים ארום ווערט כסדר גרעסער. פון די אלגעמיינע פארטייען האט בעשלאסען נישט אנטייל צונעמען אין די וואהלען נאר די פ. פ. ס., וועלכע פיהרט אין „ראבאטניק" א גרויסע אגיטאציע פאר איהר דאזיגער שטעלונג. דער פ. פ. ס.־דעפוטאט ניעדזשאלקאווסקי האט היינט פערעפענטליכט אין „ראבאטניק" א שארפען ארטיקעל, אין וועלכען ער אפעלירט צום מלוכה־פרעזידענט, אז ער זאל די וואהל־ארדינאציע נישט בעשטעטיגען. ווי מען פערזיכערט, וועט די וואהל־ארדינאציע זיכער יא בעשטעטיגט ווערען שוין היינטיגע וואך. פון אנדערע אפאזיציע־פארטייען איז נאך גארנישט בעוואוסט. ס'איז מעגליך, אז די בויערן־פארטיי און די ענדעציע זאלען יא געהען צו די וואהלען, כדי צו האבען אין נייעם סיים אנ'עפענטליכע טריבונע פאר זייערע רעדעס. וועגען די אוקראאינער און ווייסרוסען איז זיכער, אז זיי געהען צו די וואהלען, דאס זעלבע אויך די דייטשען.

אין דער יודישער גאס איז שוין דער וואהל־טומעל גאר גרויס. דער ציוניסטישער צ. ק. האט אויף דער זיצונג פון פארטיי־ראט אנגענומען א בעשלוס נישט צו נעהמען קיין סיים־מאנדאטען, וואס וועלען ווערען „נאמינירט". דאס הייסט נאך נישט, אז מ'דארף נישט קיין אנטיילנעמען אין די סיים־וואהלען. נאר אויב מ'וועט אונז אנווארפען מאנדאטען געגען אונזער ווילען, זאל מען דעמאלט זיך נישט בעטייליגען אין די וואהלען. אנדערע טייטשען אויס דעם בעשלוס, אז מ'זאל איננאנצען נישט אנטיילנעהמען אין די וואהלען. יעדענפאלס קלאר איז עס נישט. וואס אנבעלאנגט א רייה אנדערע ציוניסטישע גרופירונגען איז קלאר, אז די „עת־לבנות" אין קאנגרעס־פוילען און טייל ציוניסטישע קרייזען אין מזרח־גאליציען וועלען צו די וואהלען יא געהען. דער „ראבאטניק" מעלדעט, אז אויף לעמבערג איז שוין בעשטימט אויף „דורכצוגעהן" דער ביז־איצטיגער דעפוטאט דר. זאמערשטיין. נישט קלאר איז די שטעלונג פון „מזרחי", צווישען די מזרחי־פיהרער הערשט א געוויסע אונצופרידענהייט צוליב די פריהערדיגע סיים־וואהלען; זיי טענה'ן, אז מען האט אין בעצוג צום מזרחי נישט געהאלטען דעם אפמאך. דער איינדרוק איז, אז דער מזרחי אין פוילען וועט יא אנטיילנעהמען אין די וואהלען אויב ער וועט בעקומען פערזיכערט 1 דעפוטאט אין סיים, דאס זאל זיין הרב בראדט. די סאציאליסטישע יודישע ארבייטער - פארטייען וועלען זיכער אין די וואהלען נישט נעהמען קיין אנטייל.

אין די סוחרים־קרייזען געהען ארום קלאנגען, אז אלס סענאטארען זאלען בעשטימט ווערען פון יודען רפאל שערעשאווסקי און פראפ. שאר.

אין דער „אגודה" קומען פאר פערטרויליכע בעראטונגען וועגען די פארשטעהענדע סיים־וואהלען.

אין די „אגודה"־קרייזען איז מען זעהר צופרידען מיט דער קאנפערענץ, וואס איז פאריגע וואך אפגעהאלטען געווארען ביים פרעמיער סלאוועק, וועלכער זאל האבען גאנץ קלאר בעטאנט, אז די רעגירונג ווינשט זיך, אז צו די סיים־וואהלען זאל געשאפען ווערען א בלאק פון אלע יודישע בירגערליכע פארטייען און ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס.

וואס שייך די קאנדידאטען, וואס וועלען דורך יודען ארויסגעשטעלט ווערען, וועלען זיי נישט אנטרעפען אויף קיין שום שטערונגען מצד די מאסגעבענדע פאקטארען.

אלס רעזולטאט פון דער דאזיגער קאנפערענץ האט די „אגודה" בעשלאסען אנהויבען אנ'אקציע צו שאפען אזא בלאק. צו דעם צוועק זאל די אגודה זיך ווענדען צו אלע יודישע בירגערליכע ארגאניזאציעס.

אלדאס גוטס ווינשען מיר
אונזער עהרען־סעקרעטאר
אהרן גראסמאן
צו דער בר־מצוה פון זיין זוהן.
פערוואלטונג פון דער גע.
„גותן־לחם".

אונזער חשוב' שפך ה'
משה קופפער און פרוי
צו דער פייערונג פון זייער זילבערנער חתונה ווינשען פיל גליק און געזונד און זאלען דערלעבען צו פייערן זייער גאלדענער חתונה.
די ארבייטער פון דער פירמע
„קופפער און פאפאווסקי"
9311

א הארציגען מזל=טוב
ווינשען מיר דעם חשוב'ן ה'
הערש וואלף בערקאן
צו דער פערלאבונג פון זיין זוהן
לייב מיט פרל. רחל לאה כוהן
דאס טעכנישע פערסאנאל פון
„נייעם פאלקסבלאט"

דער פעריתום'טער
פאמיליע וויינרייך
צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער
מוטער
דריקען מיר אויס אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל.
פאמיליע רייך
און פאמיליע לידויער.

הרב שמחה טרייסטמאן
זאכאדניא 57
נעמט־אן אלע רבנישע אנ־געלעגענהייטען, ווי:
דין־תורה'ס, חופות א.אז.וו.
יעדען טאג פון 5 ביז 8 אוונט.

מארגען דאנערשטאג, ד. 4 יולי 1935, 1 א זייגער בייטאג, כדי צו בעעהרען דעם אנדענק פון פרעזעס פון אונזער געזעלשאפט נ"ע
לעאפאלד לאנדסבערג
וועט פארקומען א הזכרה אין דער סינאגאגע פון „בקור חולים" פלאץ וואלנאשטשי 10, צו וועלכער עס לאדענט איין אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע
די פערוואלטונג פון דער לאדזשער געזעלשאפט
„בקור חולים" און קאמיטעט „אוזדראוויסקא"

נאך לאנגע שווערע ליידען איז געשטארבען
אין עלטער פון 34 יאהר
מענדל באראכאווסקי נ"ע
די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך.
1 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז, סרעדניעפסקא 74,
וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפטרויערנדע היגטערבליבענע

מיינ. ז. פריינד
ה' אברהם קרישטאל
צו זיין חתיה מיט פרל.
יאדזשא שאפיר
ווינש איך א הארציגען מזל־טוב
וואלף ווינבלום

Dr. med.
H. RÓŻANER
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנק.
Narutowicza 9
tel. 128-98
נעמט אן פון 9—1
פארמ. און פון 5—9.

Dr B. ROBINSON
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86.
עמפפאנגט פון $2^1/_2$—$1^1/_2$ פארמ.
און פון 4—5 נאכמ.
פון 6 א זייגער אן איז קאלומנא.
ווארשאווסקא גאס, ווילע נייהאוז.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
שערפיען 37 (בענעדיקטא) .6
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען-, הארץ- און סקלעראז־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145,
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

פאר גאלד,
בריליאנטען
בישוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכטס־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
צוריקגעקעהרט
נעמט אן ביז 8^{30} פריה, פון 12 ביז 2 מיטאג און פון 7—9 אוו. זונטאג פון 10—1 פמטאג.
עלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.

מאגאזין=שניידער=כאלופניקעס=פאריין
לאדז, פר. וואלנאשטשי 7.
היינט, מיטוואך, דעם 3. יולי, פינקטליך 8 אוונט קומט פאר אין בערלינער זאל (זאכאדניא 26)
א גרויסער מיטינג
פון כאלופניקעס
ט.ד.א. 1) די איצטיגע סיטואציע אין מענער־מאגאזין־פאך.
2) דאס נייע כאלופניקעס־געזעץ.
ארויסטרעטען וועלען די ח"ח: ברייט־שטיין, מיניץ, סענדער, ווייסבערג, בערקאוויטש, גאלדבערג א. א.
א.ש. בילעטען צום פרייז פון 20 גר. צו בעקומען ביי דער קאסע.
די פערוואלטונג.

גיפטיגע אנטיסעמיטישע רעדעס
פון געבעלס'ן און אלפרעד ראזענבערג

בערלין, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

אין טעמפעלהאף, האט געבעלס פאר א גרויסען עולם געהאלטען אנ'אנטיסעמיטישע רעדע, אין וועלכער ער האט צווישען אנדערן געזאגט, אז די יודען רוקען זיך ווידער ארויס אויף דער אויבערפלאך, מ'מוז זיי צוריקיאגען, די יודען מוזען געדענקען, אז זיי זענען אין דייטשלאנד נאר געסט. די יודען, האט ווייטער געבעלס געזאגט, זענען טאקע אויך מענשליכע בעשעפענישען. זיי געהערען צום מענשליכען מין פונקט ווי א פלוי צום אינזעקטען-מין. א פלוי איז אבער נישט קיין אנגענעהמער אינזעקט.

אויף דעם זעלבען מיטינג, האט אלפרעד ראזענבערג אויך געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט ערקלערט, אז אויב די דייטשע רעגירונג וועט מילדערן די בעציהונג צו יודען, וועט זי פעראורטיילט ווערען פון דער גאנצער וועלט, וועלכע ווארט, אז דייטשלאנד זאל „ראטעווען" די וועלט פון דער יודישער פעסט.

די הויז-ווירטען פאדערן, אז דער לאקאטארען-שוץ זאל אפגעשאפט ווערען

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

די הויז-אייגענטימער פעראייניגונג אין פוילען, האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער מאכט וועגען אפשאפען כאטש טיילוויז דעם לאקאטארען-שוץ. די הויז-בעזיצער ווייזען אן, אז אין פיל טיילען פון פוילען זענען דא אזוי פיל פרייע דירות, אז דאס ווייטערדיגע אויפהאלטען דעם לאקאטארען-שוץ איז אינגאנצען נישט נויטיג.

צי וועט דאנציג איבערגעהן צו דער פוילישער וואלוטע?

וויען, 2 (ספ. טעל.)

די עסטרייכישע פרעסע שרייבט פיל וועגען די פראבלעמען, צי עס וועט דאנציג געלונגען ארויסצוקריכען פון די גרויסע שוועריגקייטען, אין וועלכער זי איז אריינגעטריבען געווארען צוליב דער היטלעריסטישער ווירטשאפט.

דער „טאג" ווייזט אן, אז דער דאנציגער סענאט האט געליטען א גרויסע מפלה, ווייל צוליב דער שטעלונג פון דער אפאזיציע איז איהם נישט געלונגען דורכצופיהרען די שפארזאמקייטס-געזעצען, וועלכע האבען געהאט אלס צוועק צו ראטעווען די פינאנצען פון דאנציג. מצד דער אפאזיציע איז דאס נישט געווען קיין סאבאטאזש-אקט. דאס איז געווען איהר איבערצייגונג, אז מיט'ן אננעהמען די דאזיגע געזעצען וועט דער סענאט די פינאנצען פון דאנציג נישט אפראטעווען, נאר זיי וועלען נאך פערקעהרט, פערגרעסערן די נויט צווישען די ארבייטער און בעאמטע לויט דער מיינונג פון דער צייטונג זענען די פראיעקטירטע שפארזאמקייטס - געזעצען געווען א פערצווייפלונגס-שריט מצד'ן סענאט, כדי צו פערמאסקירען די ווירטשאפטליכע קאטאסטראפע, צו וועלכער דער „נצחון" פון די נאציס האט דערפיהרט די פריי-שטאט.

„נייע פרייע פרעסע" ווייזט אן, אז דער איבערגאנג פון דער דאנציגער וואלוטע צום פוילישען זלאטי אין דאנציג. ווערט פאקטיש דורכגעפיהרט אין זעהר א שנעלען טעמפא.

די פראנצויזישע פרעסע וועגען מיניסטער אידען'ס רעדע

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

די נעכטיגע ערקלערונג פון מיניסטער אידען אין פארלאמענט האט ארויסגערופען פיל קאמענטארען אין דער פראנצויזישער פרעסע. דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון „פטי זשורנאל" ווייזט אן, אז נישט קוקענדיג דערויף, וואס ענגלאנד איז איבערצייגט, אז זי האלט דעם איינהייטליכען פראנט מיט פראנקרייך און איטאליען, שטרעבט זי צו א פערשטענדיגונג מיט דייטשלאנד.

די בעריכט-געבערין פון דער צייטונג „הואור" שטרייכט אונטער, אז בעת די לעצטע געשפרעכען פון מיניסטער אידען מיט לאוואל'ן איז בעריהרט געווארען די פראגע וועגען בעגרעניצען די בעוואפנונגען אויף דער יבשה.

„ארדר"ווארפט פאר ענגלאנד עגאאיזם און שטרעבונג צו שליסען צווייזייטיגע אפמאכען.

פראנצויזישער רעגירונגס-בודזשעט
וועט אין 1935 נישט דארפן אנקומען צו געזעצגעבערישע אינטערווענצען

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

ד פינאנץ-קאמיסיע ביים פראנצויזישען פארלאמענט האט היינט אויסגעהערט די עקספאזע פון פינאנץ-מיניסטער רעניער און די אויפקלערונגען פון פרעמיער לאוואל.

דער פינאנץ-מיניסטער האט ארומגערעדט די מלוכה'שע פינאנצען און אנגעוויזען, אז די הוצאות פון פראנקרייך זענען אין 1935 געוואקסען אויף 17 מיליארד פראנק, דערביי מוז געזוכט ווערען דעקונג אויפ'ן 6 מיליארדיגען דעפיציט. היות די אינערליכע הלואה בעטרעפט פונקט אזא סכום, וועט די רעגירונג קענען דורכקומען דאס יאהר אן א געזעצגעבערישער אינטערווענץ, בכדי זיך אויסצובינדען פון די פערפליכטונגען.

פרעמיער לאוואל האט אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צוריקצושטעלען דאס גלייכגעוויכט פון בודזשעט און האט ערקלערט, אז מארגען וועלען ערשיינען דריי געזעצען וועגען אפשפארונגען.

מינ. בעק ווערט אויפגענומען דורך היטלער'ן

בערלין, 2 (ספ. טעל.)

א סענסאציע האט ארויסגערופען אין די בערלינער דיפלאמאטישע קרייזען די ידיעה, אז מיניסטער בעק קומט קיין בערלין. מיניסטער בעק, וועלכער קומט מיטוואך און וועט פערבלייבען צוויי טעג, וועט אויפגענומען ווערען דורך היטלער'ן, מיט וועמען ער וועט אבהאלטען א לענגערן געשפרעך וועגען אלע אקטועלע פראגען פון דער אייראפעאישער פאליטיק.

צו די וויכטיגסטע טעמען פון די בערלינער געשפרעכען זאל אויך געהערען די פראגע וועגען דעם מזרח-פאקט, וועלכער וועט צוליב'ן לעצטען וויזיט פון מינ. אידען אין פאריז ווידער ארויפגעשטעלט ווערען אויף דער דיפלאמאטישער טאג-ארדנונג.

דער וויזיט פון אויסערן-מיניסטער בעק אין בערלין, וועט זיין אנ'ענטפער אויפ'ן וויזיט פון דייטשען פראפאגאנדע-מיניסטער געבעלס און דעם פרייסישען פרעמיער גערינג אין ווארשא. דער דאזיגער וויזיט האט געזאלט פארקומען נאך מיט א צייט צוריק, נאר ער איז ביז איצטנישט צושטאנד געקומען צוליב'ן נאציאנאלען טרויער אין פוילען.

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

אין א פערבינדונג מיט מיניסטער בעק'ס רייזע קיין בערלין, גיט מען איבער, אז די דאזיגע נסיעה איז געווען געפלאנט, נאך בעת מארשאל פילסודסקי'ס לעבען. דער טויט פון מארשאל האט די אפיציעלע פוילישע וויזיט אין דייטשלאנד פערשלעפט ביז היינט.

פאר'ן אפפאהרען קיין בערלין, האט מינ. בעק אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן דייטשען אמבאסאדאר אין ווארשא, פאן מאלטקע.

ווארשא, 2 (טעלעפאניש)

היינט 10 אזייגער אוועגד איז מיט'ן שנעלצוג ארויסגעפאהרען קיין בערלין דער פוילישער אויסערן-מיניסטער בעק. מיט'ן מיניסטער איז מיטגעפאהרען זיין פרוי, דער דירעקטאר פון קאבינעט פון אויסערן מיניסטעריום מיכאל לוביענסקי און דעם מיניסטער פערזענליכער סעקרעטאר יוליוש פרידריך.

אויפ'ן וואקזאל האבען דעם מיניסטער בעק געזעגענט דער דייטשער שארזש דאפער פאן שעלין, דער וויצע-אויסערן-מיניסטער שעמבעק, מינ. שעצעל, דער דירעקטאר פון דיפלאמאטישען פראטאקאל ראמער און אנדערע.

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

די פאריזער פריהמארגען-צייטונגען שרייבען וועגען מינ. בעקס וויזיט אין בערלין אינגאנצען אן קאמענטארען.

„פרי פאריזיען" בעמערקט, אז מינ. בעק'ס וויזיט אין בערלין איז א רעוויזיט פון מינ. געבעלס און גערינגס וויזיטען אין פוילען. הגם עס איז אנגעקינדיגט געווארען מינ. בעק'ס אודיענץ ביי היטלער'ן, זענען אין בערלין נישט פארגעזעהען קיין שום אונטערהאנדלונגען. ביידע מלוכה-מענער וועלן פשוט מאכן א ברייטע איבערזיכט איבער דער אנטערנאציאנאלער פאליטישער סיטואציע אין אלגעמיינע ראהמען.

בערלין, 2 (ספ. טעל.)

דער וויזיט פון מינ. בעק אין בערלין, האט אין די פאליטישע קרייזען פון דער ... שטאט ארויסגערופען א שטארקען רושם. די צייטונגען שרייבען א סך וועגען דעם דיפלאמאטישען בעזוך.

„בערלינער טאגעבלאט" שרייבט, אז מינ. בעקס וויזיט וועט הארציג בעגריסט ווערען דורך דער בעפעלקערונג פון גאנץ דייטשלאנד. דער וויזיט וועט זיין א נייער בעוויז פון דער האפטיגקייט און אקטועלקייט פון די פויליש-דייטשע בעציהונגען.

„עססענער נאציאנאלצייטונג" שרייבט: „דער פוילישער אויסערן-מיניסטער וועט אין בערלין האבען געשפרעכען מיט'ן קאנצלער היטלער און מיט אנדערע מיטגלידער פון דער רייכס-רעגירונג. די צייטונג דריקט אויס איהר איבערצייגונג, אז די קאנפערענצען וועלען דערפיהרען צו א ווייטערדיגער פערטיפונג פון די פריינדשאפטליכע בעציהונגען צווישען בערלין און ווארשא.

בערלין, 2 (ספ. טעל.)

דאס פראגראם פון מיניסטער בעקס בעזוך אין בערלין:

מיטוואך 8 פריה וועט ער אנקומען קיין בערלין. מיטאג-צייט וועט דער אויסערן-מיניסטער א רויסגעבען א פייערליכען פריהשטיק. אין אוועגד וועט היטלער אין פאלאץ פון דער רייכס-קאנצלעריע ארויסגעבען לכבוד מינ. בעק א פייערליך מיטאג. נאכ'ן מיטאג — א ראוט און אקאנצערט.

דאנערשטאג, פארמיטאג וועט מינ. בעק אינ'ם נאמען פון דער פוילישער רעגירונג לעגען א קראנץ אויפ'ן קבר פון אונבעקאנטען זעלנער. האלבען טאג וועט אמבאסאדאר ליפסקי ארויסגעבען א פריהשטיק ביי'ן אנטייל פון קאנצלער היטלער און די מיניסטארען גערינג, נויראט, געבעלס, בלומבערג, דאררע און ד"ר שאכט. נאכמיטאג וועט מינ. בעק בעזוכען דעם פרעמיער גערינג און זיין פריוואטע וויללע היגטער בערלין.

אין אוועגד וועט מינ. בעק אפפאהרען אין א דרום-דייטשען קור-ארט.

Dr. med. P. Braun

ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקה.
נעהמט אן פון 8–1 און פון 4–8 אוו.
Cegielniana 4, tel. 100-57.

שטרייק פון סטודענטען אויף דער העברעאישער אוניווערזיטעט

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט ביי טאג האבען די סטודענטען פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט ערקלערט א האלבען טאגיגען שטרייק. זיי פאדערן צו גרינדען א לאנד-ווירשטאפטליכען אינסטיטוט ביי דער ירושלים'ער אוניווערזיטעט.

דירעקטע אונטערהאנדלונגען פון פראנקרייך מיט דייטשלאנד
ווערט אנערקענט פאר וויכטיג אין די פראנצויזישע פארלאמענטארישע קרייזען

פאריז, 2 (ספ. טעל.)

דער פארזיצער פון דער סענאט-קאמיסיע פאר אויסערליכע ענינים, סענאטאר בעראנזשע וויזט אן אין אנ'ארטיקעל, אז די פראנצויזען דארפען אויפהערען פיינדליך צו קאמענטירען דעם לעצטען ענגליש-דייטשען ים-אפמאך, זיי דארפען מודה זיין, אז ענגלאנד האט געהאט דאס רעכט אזוי צו האנדלען גלייכצייטיג דארף פראנקרייך נאכטון ענגלאנד און אנהויבען א דירעקטע דיפלאמאטישע אקציע אהן פערמיטלער — דאס איז די איינציגע ווירדיגע מעטאדע פון א שטארקער און רעאל-האנדלענדער מלוכה.

גריכענלאנד באנקראטירט

אטען, 2 (ספ. טעל.)

די געזאנדטע פון פראנקרייך און ענגלאנד האבען ביי דער גריכישער רעגירונג דורכגעפיהרט א געמיינזאמען דעמארש מכח די חובות, וואס גריכענלאנד איז שולדיג אויסלאנד. דער פינאנץ-מיניסטער האט ערקלערט פאר זשורנאליסטען, אז די עקאנאמישע לאגע פון לאנד ערלויבט נישט אפצוצאהלען די אויסלענדישע חובות.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי – – – –	90.75
3 פראצענטיגע מודאוולאנע –	42.50
4 " דאלארובקא –	52.—
7 " סטאביליזאציע (אמ.)	66.88
5 " ווארשאווער ש.ב. 1934	59.38
5 " לאדזער .	52.00
ענגלישער פונט – – –	26.04
דאלאר אפיצ. 5.27 נישט אפיצ. –	5.25
גאלד-דאלאר – – – –	9.05
גאלד-רובל – – – –	4.70
דייטשער מארק – – –	1.78

Dr. med. H. LUBICZ

פאר הויט. וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 114-32
עמפפאנגס-שטה'ן 8–10, 12–2 און 5–8 אוועגד
זונטאג פון 9–11 בייטאג און יום-טוב פון 9–1.
פאר דאמען – א בעזונדערער ווארטע-זאל.

140 מענשען דערטרונקען געווארען
צוזאמען מיט אנ'אונטערגעגאנגענער שיף

טאקיא, 2 (ספ. טעל.)

נעבען דעם אינזעל שאדא איז פארגעקומען א קאטאסטראפע צווישען צוויי דאמפערס. דער דאמפער מיהארי מירו", וועלכער איז שטארק בעשעדיגט געווארען בעת'ן צוזאמענשטויס (וואס איז געווען א רעזולטאט פון א געדיכטען נעפעל אויפ'ן ים) איז אין משך פון 3 מינוט אונטערגעגאנגען. עס זענען דערטרונקען געווארען 140 מענשען.

קאמף מיט טיפוס-עפידעמיע אין א"י
30 מיטגלידער פון א קבוצה קראנק אויף טיפוס

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

דער ועד הלאומי האט פערעפענטליכט אנ'אויפרוף, אין וועלכען ס'ווערט גערופען אנצונעמען ענערגישע שריט צום קאמף מיט דער טיפוס-עפידעמיע אין חולדה. אין דער דערמאנטער קבוצה זענען אין משך פון די לעצטע טעג קראנק געווארען 30 מיטגלידער אויף טיפוס, ס'זענען אויך געווען דריי טויט פאלען.

יעהרליכע ציוניסטישע קאנפערענץ אין אמעריקא
שיקט א בעגריסונג דעם פרעז. רוזוועלט

ניו-יארק, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער יעהרליכער קאנפערענץ פון די אמעריקאנער ציוניסטען, וואס איז געעפענט געווארען אין „אטלאנטיק סיטי", איז ארויסגעשיקט געווארען א ווארימע בעגריסונג דעם פרעזידענט רוזוועלט.

4186 עולים געקומען קיין א"י אין חודש יוני

ירושלים, 2 (יט"א טעלעגראפיש)

לויט א בעריכט, זענען אין משך פון חודש יוני אריינגעקומען קיין ארץ ישראל 4186 עולים.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוועגד.
זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לפטשניצע-פרייזע

„נייער פֿאָלקסבלאַט"

לאדז, 3 יולי 1935

אַנטיסעמיטישע העצע אין דייטשלאַנד
פֿערשטאַרקט זיך כּסדר

דעם „פּאַריזער טאַגעבלאַט" שרייבט מען פֿון בערלין:

„די נייע אַנטיסעמיטישע כוואַליע, נאָכדעם ווי עס איז געהאַט איינגעטרעטען אַ געוויסע בערוהיגונג — אפשר צוליב די דייטש־ענגלישע ים־אונטערהאַנדלונגען — וואַקסט איצט כּסדר שטאַרקער. פֿון אַלע טיילען פֿון לאַנד קומען אָן ידיעות וועגען אַנטיסעמיטישע עקסצעסען און פּלאַנמעסיגע אַקציעס געגען דער יודישער בעפֿעלקערונג.

אַ דאַנק דער העצע פֿון „וועסטדייטשען בעאָבאַכטער" פֿערשפּרייט זיך די אַנטיסעמיטישע כוואַליע בעזונדערס שטאַרק אין רהיינלאַנד. קעלן שטעהט איינגאַנצען אונטער׳ן צייכען פֿון יודען־פֿערפֿאָלגונגען, וואָס איז די אַלגעמיינע געשפּרעכס־טעמע. אין די גאַסען זענען אַרויסגעהאָנגען טראַנספּאַראַנטען מיט די אויפֿשריפֿטען: „ווער עס קויפֿט ביים יוד איז אַ פֿאָלקס־פֿעררעטער!", „דייטש קויף ביי דיין פֿאָלקס־חבר און נישט ביי יודען!"", „פֿאָרזיכטיג! אַ יודיש געשעפֿט!".

דער „וועסטדייטשער בעאָבאַכטער" פֿערעפֿענטליכט כּסדר נעמען פֿון די מעדלעך, וואָס האָבען כּלומרשט בעציהונגען מיט יודען. אין די ביוראָס פֿון אַרבייטס־פֿראָנט זענען אויסגעשטעלט פֿאָטאָגראַפֿיעס, הויפּטזעכליך פֿון פֿרויען, וואָס האָבען געקויפֿט ביי יודען. די פֿאָטאָגראַפֿיעס האָבען פֿאָלגענדע אויפֿשריפֿט: „פֿוי, די דאָזיגע פֿאָלקס־פֿעררעטער האָבען געקויפֿט ביי יודען. — ווער קען זיי?" שווייגענדיג בעקוקט דאָס פּובליקום די פֿאָטאָגראַפֿיעס. דאָס פֿאָטאָגראַפֿירען איז איצט פֿערבאָטען, ווייל פֿאַר איינינע געשעפֿטען איז געקומען צו אַ גרעסערען צוזאַמענלויף. עטליכע אַדורכגעהער האָבען זיך ספּעציעל געשטעלט מיט׳ן רוקען געגען דעם פֿאָטאָגראַפֿישען אַפּאַראַט.

די יודישע בעפֿעלקערונג איז צוליב די דאָזיגע געשעהענישען שטאַרק נידערגעשלאָגען. זיי מוזען פֿאַרזיך צוזעהען, ווי עס קומען שטורמיסטען אין זייערע געשעפֿטען און פֿאָדערען אויף די קונים צו פֿערלאָזען דאָס געשעפֿט, אָדער ווען פֿאַר זייער טיר ווערט פֿערקויפֿט דער „שטירמער". די גרויסע געשעפֿטען פֿיהלען נישט אַזוי שטאַרק דעם באָיקאָט, דאַגעגען די קליינע געהט עס זעהר שלעכט.

זעהר שלעכט איז די לאַגע אויך אין מאַנהיים, וואו די פּאַרטיי־צייטונג „דאָס האַקענקרייץ־באַנער" האָט שוין פֿון לאַנג פּראָקלאַמירט דעם שאַרפֿסטען אַנטיסעמיטיזם. אין מאַנהיימער רהיינבאַד איז געקומען צו אמת׳ע פּאָגראָם־סצענעס, וואָס זענען אָנגעפֿיהרט געוואָרען פֿון העכערער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער אינסטאַנץ.

אין דעם רהיינבאַד האָבען זיך פּלוצלונג אַרום 5 אַ זייגער דערהערט אויסרופֿען: „די לאָזונג איז: יודען אַרויס". די אויסרופֿען זענען תּיכף איבערגעגעבען געוואָרען דורך הילכערס. גלייכצייטיג האָבען די אָנוועזענדע נאַציס אויפֿגעפֿאָדערט די יודען צו פֿערלאָזען דאָס באַד. ווען די יודען האָבען פּראָטעסטירט איז אַלאַרמירט געוואָרען די פּאָליציי, וואָס איז תּיכף אָנגעקומען. די פּאָליציי־בעאַמטע האָבען די פּאָגראָם־העצער גאָרנישט געשטערט, דאַקעגען האָבען זיי אַרעסטירט אַ יוד, וואָס האָט געוואַגט אָנצווייזען דער פּאָליציי, אַז דער גאַנצער סקאַנדאַל איז סיסטעמאַטיש צוגעגרייט געוואָרען. דאַן האָט די פּאָליציי, אונטער די ווילדע געשרייען פֿון די נאַציס: „דייטשלאַנד ערוואַכע" און „יודע אַרויס", אַרויסגעטריבען אַלע יודען פֿון באַד. באַלד דערויף איז ביים איינגאַנג פֿון באַד אויפֿגעהאָנגען געוואָרען אַ שילד מיט דער אויפֿשריפֿט: „יודען זענען דאָ נישט געוואונשען". אין פֿערשידענע ערטער פֿון באַד זענען אויסגעקלעפּט געוואָרען פּלאַקאַטען מיט שטרייכער׳ס פּאַראָל: „ווער עס קויפֿט ביי יודען איז אַ פֿאָלקס־פֿעררעטער".

די טאָכטער פֿון באַד־בעזיצער האָט אַ יודישען מאַן. דאָס מאַנהיימער פּאַרטיי־בלאַט פֿאָדערט דעריבער צו בעזייטיגען אויך דעם מאַן.

אויך אין בערלין, וואָס איז פֿערהעלטניסמעסיג ביז איצט פֿערשוינט געבליבען, לאָזט זיך לעצטענס זעהר שטאַרק פֿיהלען דער אַנטיסעמיטיזם. דער „שטירמער" פֿערנעמט זיך אין דער לעצטער צייט צוריק מיט בערלין. די לעצטע נומערן זענען מיט נעמען פֿון יודישע סוחרים, געשעפֿטס־אינהאַבער, יודישע קינסטלער. די ס.ס. און ס.א. ווערען געוואָרענט נישט צו קויפֿען אין יודישע געשעפֿטען.

עס בעווייזען זיך פּלאַקאַטען מיט העסליכע קאַריקאַטורען אויף יודען מיט ענטשפּרעכענדע טעקסטען. עס ווערט דערצעהלט, אַז דער יודישער דאָקטאָר איגרעק האָט בעציהונגען מיט דעם אַרישען מיידעל ז. „ווער עס גיט זיך אָפּ מיט יודען, בעגעהט פֿאָלקס־פֿערראַט".. אַזעלכע פּלאַקאַטען הענגען אין די גאַסען.

די סמנים פֿון אַ פֿערשאַרפֿטען קאַמף געגען יודען, ווערען מיט יעדען טאָג דייטליכער. אין אַלע טיילען פֿון בערלין. אָהן איבערטרייבונג קען מען זאָגען, אַז די העצע איז איצט שטאַרקער ווי ווען עס איז אַמאָל געווען. טעגליך קומט אין די אָוונד־שעה׳ן ספּעציעל אין מערב פֿון בערלין צו צופֿאַלען און צוזאַמענשטויסען. עס ווערען אויסגעקלעפּט שוואַרץ־ווייס־רויטע צעטלען, אין וועלכע מען פֿאָדערט אויף ווי אַמשאַרפֿסטען אַרויסצוטרעטען געגען יודען.

דעם פֿערגאַנגענעם דינסטאָג איז אַ ס.ס.־מאַן אין ציוויל געווען אין אַ יודיש לאָדעס־געשעפֿט אויף דער ביסמאַרק־שטראַסע. אַ גרופּע יונגעלייט אין ציוויל, וואָס האָבען זיך ערקלערט אַלס קאָנטראָל־פּאַטראָל, האָבען אויפֿגעפֿאָדערט דעם ס.ס.־מאַן צו פֿערלאָזען דעם לאָקאַל, דערביי האָבען זיי איהם די לאָדעס אַראָפּגעוואָרפֿען אויף דער ערד. דער ס.ס.־מאַן האָט געהאָרכזאַם אויסגעפֿיהרט דעם בעפֿעהל. דאַן האָט זיך די באַנדע געווענדעט צו די איבריגע געסט, וועלכע זענען אין איילעניש אַנטלאָפֿען פֿון דעם לאָקאַל פֿאַר דער מורא פֿערוויקעלט צו ווערען אין אַ סקאַנדאַל. דערווייל האָט זיך אויף דער גאַס אָנגעזאַמעלט אַ גרויסער המון, וואָס האָט אָנגענומען אַ דראָהענדע שטעלונג לגבי דעם יודישען געשעפֿטס־אינהאַבער. מענשען, וואָס האָבען נישט קוקענדיג אויף דעם סקאַנדאַל, דאָך געוואָלט אַריינגעהען אין לאָקאַל, זענען געשלאָגען געוואָרען. עס איז אָנגעקומען פּאָליציי, וואָס האָט זיך אָבער נישט אַריינגעמישט. פֿון צווישען המון און די שכנישע הייזער האָבען זיך געהערט פֿעראייניצעלטע פּראָטעסט־שטימען געגען די פּראָוואָקאַטאָרען. ערשט דאַ האָבען זיך אַריינגעמישט אוניפֿאָרמירטע ס. א. און ס. ס. מיטגלידער, וואָס זענען געשטאַנען גרייט. אַ מאַן, וואָס האָט פּראָטעסטירט פֿון פֿענסטער פֿון שכנישען הויז האָבען זיי אַרויסגעשלעפּט פֿון הויז. דער אינהאַבער איז געצוואונגען צו שליסען דאָס געשעפֿט און דאַן ערשט איז דער המון זיך צוגאַנגען.

האָלענדישע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען
ווילען האָבען אַ גוטע בעציהונג נאָר צו אָרטאָדאָקסישע יודן, וואָס שטרעבן קיין ארץ־ישראל

אויך האָלאַנד איז נישט אָפּגעהיטען געוואָרען פֿון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע קרענק. לעצטענס זענען פֿאָרגעקומען וואַהלען און די האָלענדישע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען זענען צום ערשטען מאָל אַרויסגעטרעטען מיט אַנ׳אייגענער ליסטע, רעגרייכענדיג אַ בעדייטענדען ערפֿאָלג. פֿון 590 קאַנדידאַטען, האָבען זיי בעקומען 44 ד. ה. 8 פּראָצענט.

די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע פּאַרטיי עקזיסטירט אין האָלאַנד שוין עטליכע יאָהר. ביז מיט אַ קורצער צייט צוריק האָבען זיי זיך נישט אויסגעצייכענט מיט קיין איבעריג ענערגישער טעטיגקייט און ערשט אין די לעצטע צוויי יאָהר האָט די פּאַרטיי אָנגעהויבען צו געווינען צאָהלרייכע סימפּאַטיקער.

פֿאַר די וואַהלען, אין אַפּריל האָבען די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען איינגעאָרדענט אַ גרויסען צוזאַמענפֿאָהר אין אַמסטערדאַם. דאָס האָט געזאָלט זיין אַ כּוחות־פּרוב. פֿון גאַנצען לאַנד זענען זיך צוזאַמענגעקומען אַ 15 טויזענט מיטגלידער. אין אָרגאַניזירטען צוג האָבען זיי דאַן אַדורכמאַרשירט איבער דער שטאָט מיט זייער „פֿיהרער" אינזשינער מוסערט אין דער שפּיץ.

זיי האָבען געזאָלט מאַרשירען מיט נאַציאָנאַלע פֿעהנער, אָבער האַרט פֿאַרן אָנהויב פֿון מאַרש, האָט דער אַמסטערדאַמער בירגערמייסטער פֿערוועהרט צו טראָגען אין דעם צוג נאַציאָנאַלע פֿעהנער. דאָס האָט אַרויסגערופֿען אַ שטאַרקע אויפֿרעגונג צווישען די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען און זייערע סימפּאַטיקער אָבער די מאַניפֿעסטאַציע איז דאָך פֿאָרגעקומען. אין דער שפּיץ פֿון צוג זענען געגאַנגען צוויי פּאָליציי־אינספּעקטאָרען אין דער בעגלייטונג פֿון אַגענטען, וואָס האָבען געפֿיהרט צוויי גרויסע פּרעכטיגע פּאָליציי־הונט. נאָך זיי איז געגאַנגען אַרומגערינגעלט פֿון זייער סוויטע דער פֿיהרער מוסערט, אַ נידריגער, קאָרפּולענטער און רויטער אויפֿן פּנים. אין אַרבייטער־קוואַרטאַל איז געקומען צו עטליכע בלוטיגע אינצידענטען מיט קאָמוניסטען און סאָציאַל־דעמאָקראַטען.

בעת דעם צוזאַמענפֿאָהר האָט מוסערט שטאָלץ ערקלערט, פּאָלעמיזירענדיג מיט דער רעדע פֿון פּרעמיער קאָלין אין פּאַרלאַמענט, אַז די צאָהל מיטגלידער פֿון דער פּאַרטיי דערגרייכט שוין 50 טויזענט. עס שיינט דעריבער, אַז דער רעזולטאַט פֿון די וואַהלען צו די פּראָווינציאַנעלע שטאַנדען זענען אַפּילו פֿאַרן פֿיהרער אַליין געווען אַ איבעראַשונג, וואָס האָט ווייט איבערשטיגען זיינע האָפֿענונגען, ווייל די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען האָבען אין 10 פּראָווינצען בעקומען 294 טויזענט שטימען אויף דער אַלגעמיינער צאָהל 3,720,055 גילטיגע שטימען.

אין די דאָזיגע וואַהלען האָבען די רעגירונגס־פּאַרטייען מיט דער קאַטוילישער מלוכה־פּאַרטיי אין דער שפּיץ בעקומען 58,54 פּראָצענט געגען די 62,46 פּראָצענט פֿון יאָהר 1933.

וואָס אייגענטליך ווילען די האָלענדישע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען? אויף דער דאָזיגער פֿראַגע האָט געגעבען אַנ׳ענטפֿער דער פֿיהרער פֿון דער בעוועגונג מוסערט אין אַ אינטערוויאו מיט אַ אַמעריקאַנישער פּרעסע אַגענטור. קודם כּל האָט מוסערט פֿערזיכערט, אַז די האָלענדישע נאַצ.־סאָצ. גרייט זיך נאָכצוטון נישט די דייטשע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען און נישט דעם איטאַליענישען פֿאַשיזם, הגם דער פֿיהרער האָט סימפּאַטיעס צו ביידע ריכטונגען. ער האָט פֿערזיכערט, אַז די האָלענדישע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען גרייטען נישט צו קיין מלוכה־איבערקעהרעניש, לויט מוסטער פֿון דער פֿאַריעהריגע עסטרייכישע, וואָס איז אָרגאַניזירט געוואָרען דורך דייטשלאַנד. ווייטער האָט ער פֿערזיכערט, אַז האָלאַנד איז נישט נאָר די 8 מיליאָן האָלענדער, וואָס בעוואוינען דאָס קליינע אייראָפּעאישע לאַנד, נאָר אויך די 65 מיליאָן בעפֿעלקערונג, וואָס וואוינען מעבר לים און וואָס בילדען צוזאַמען מיט דער מעטראָפּאָליע דאָס „האָלענדישע אימפּעריום", אַ מאַכט, וואָס איז גענוג גרויס, אַז זי זאָל אין יעדען הינזיכט קענען אָפּהיטען די פֿולשטענדיגע אונאָפּהענגיגקייט פֿון וועלכע עס איז השפּעות. איינע פֿון די הויפּט־אויפֿגאַבען פֿון די האָלענדישע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען איז דעריבער אָפּצוהיטען די זיכערקייט פֿון דער דאָזיגער אימפּעריע דורך אַ נעהעריגער פֿערשטאַרקונג די בעוואָפֿענטע ים און יבשה־כּוחות. ער בעטאָנט דעריבער, אַז עס האַנדעלט זיך נישט נאָר וועגען פֿערשטאַרקען דעם קאָלאָניאַל־פֿלאָט, נאָר אויך וועגען פֿערזיכערען די גרעניצען פֿון האָלאַנד געגען אַנ׳עווענטועלען אָנפֿאַלער.

מוסערט איז אין דער מיינונג, אַז די בעגרענצונג פֿון בעוואָפֿענונגען איז מעגליך נאָר ביי פֿולשטענדיגע גלייכהייט פֿון די רעכט. די דייטשע בעוואָפֿענונג האַלט מוסערט פֿאַר נאַטירליך און ער דריקט אויס די איבערצייגונג, אַז אינגיכען וועט דייטשלאַנד זיין דאָס בעוואָפֿנסטע לאַנד אויף דער וועלט און ער זעהט נישט דערין קיין שום סכּנה פֿאַר האָלאַנד, ער טרעט אויך שאַרף אַרויס געגען באַלדווינס ערקלערונג וועגען די „גרעניצען (ענגלישע) ביים רהיין".

די האָלענדישע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען ערקלערען, אַז זייערע פּלענער האָבען זיי נישט בדעה צו פֿערווירקליכען מיט טעראָר. די בעציהונג צו די קאָמוניסטען איז אַנ׳ענטשיידענע אָבער אָהן דער נויטווענדיגקייט צו שאַפֿען קאָנצענטראַציע לאַגערען. די בעציהונג צו יודען זאָל בעשטעהן אין אַ געוויסער אָפּריינינונג דאָס אינטעלעקטועלע לעבען פֿון די איבערפֿליסיגע יודישע השפּעות. די יודישע אָרטאָדאָקסען, אַנ׳עלעמענט, וואָס שטרעבט פּרינציפּיעל צוריקצוקעהרען קיין ארץ־ישראל, דאַרפֿען אין האָלאַנד גאָרנישט מורא האָבען". סאָוויעט־רוסלאַנד איז אַ דראָהענדע סכּנה פֿאַר דער עקזיסטענץ פֿון אייראָפּאַ, אָבער דאָס הייסט נישט, אַז די האָלענדישע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען זאָלען שטרעבען איבערצורייסען די האַנדעלס־בעציהונגען מיט׳ן דאָזיגען לאַנד. דער לעצטער פּראָגראַם־פּונקט פֿון מוסערטס אינטערוויאו איז די פֿראַגע וועגען בענייען די אַרבייטען ביים אויסטריקענען די זודער־זעע בוכטע.

מען דאַרף נאָך צוגעבען, אַז צוליב דער שטעלונג פֿון די דייטשע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען צו די קריסטליכע קירכעס, איז דער האָלענדישער קלער פֿיינדליך געשטימט צו די האָלענדישע נאַציס און האָט פֿערוועהרט די קאַטאָליקען צו געהערן צו די נאַציס

דער דייטשער דיכטער אַלפֿרעד דעבלין
געוואָרען אַ טעריטאָריאַליסט

אונטער דעם דרוק פֿון דער יודישער נויט אין פֿערשידענע לענדער אַלס רעזולטאַט פֿון וועלכער עס איז דאָרט ענטשטאַנען אַ געוואַלטיגע יודישע עמיגראַציע־בעדערפֿניש, איז גאָר נישט קיין וואונדער, וואָס מען זוכט כּסדר אויסוואַנדערונגס־מעגליכקייטען. ליידער שטויסט מען זיך אָבער איבעראַל אָן אויף די גרעסטע שוועריגקייטען.

די בעמיהונגען פֿון דעם אַזוי גערופֿענעם פֿעלקער־בונד־קאָמיסאַר פֿאַר פּליטים, דזשעמס מאַקדאָנאַלד, זענען געבליבען אָהן ערפֿאָלג פּונקט אַזוי ווי פֿון די פֿערשידענע יודישע אָרגאַניזאַציעס. אַלס איינציגעס גרויס איינוואַנדערונגס־לאַנד האָט זיך אַרויסגעוויזען ארץ־ישראל. פֿאַר דעם ציוניזם איז דאָס אַפּילו אַ ביסעל אומבעקוועם, ווייל עס עמיגרירען איצט קיין ארץ־ישראל אויך עלעמענטען וואָס זענען נישט געאייגענט פֿאַר׳ן לאַנד און האָבען אויך נישט די גייסטיגע פֿאָראויסזעצונגען. זיי פֿאָהרען קיין פּאַלעסטינאַ פּשוט דערפֿאַר, ווייל זיי האָבען נישט קיין אַנדער איינוואַנדערונגס־לאַנד.

עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס אין די לעצטע יאָהרען ענטשטעהט ווידער ביי פֿערשידענע געלעגענהייטען דער געדאַנק, וואָס איז אין דער יודישער געשיכטע פֿון די לעצטע 50 יאָהר גוט בעקאַנט און נעמליך דער געדאַנק צו געפֿינען אַנ׳אויטאָנאָמע טעריטאָריע פֿאַר יודישער קאָלאָניזאַציע מחוץ ארץ־ישראל. עס איז אַ גרויסער אונטערשיד צווישען דער איצטיגער צושפּליטערטער עמיגראַציע, וואָס איז אָפּהענגיג פֿון דער אויפֿנאַהם־בערייטשאַפֿט פֿון אַנדערע מלוכות און דער אָרגאַניזירטער עמיגראַציע אויף אַנ׳אָנגעוויזענער טעריטאָריע, וואָס איז פֿעלקער־רעכטליך בעשטימט פֿאַר יודען, און וואָס זיי אַליין דאַרפֿען פֿערוואַלטען. ווי בעוואוסט, זענען אָבער די פּראַקטישע בעמיהונגען פֿון די טעריטאָריאַליסטען שטענדיג געבליבען אָהן רעזולטאַט. מען האָט נישט געפֿינען קיין טעריטאָריע פֿאַר אַ יודישער מלוכה שוין נישט רעדענדיג דערפֿון, אַז אָהן דער הילף פֿון דער אונגעהויערער טרייב־קראַפֿט, וואָס האָט מעגליך געמאַכט די קאָלאָניזאַציע אין ארץ־ישראל וועט די קאָלאָניזאַציע פֿון יודען אין אַ נישט זעהר לייכט לאַנד (ווייל אַלע גוטע לענדער געפֿינען זיך שוין, ווי בעוואוסט, אין פֿעסטע הענד) פֿאָדערען אַ געוואַלדיגע אָנשטרענגונג פֿון כּח און געלד.

צו די דאָזיגע פּערזענליכקייטען געהערט אויך דער זעהר בעקאַנטער דיכטער אַלפֿרעד דעבלין, עס איז כאַראַקטעריסטיש, ווי אַזוי דעבלין, וועלכער האָט פֿאַר דער היטלער־איבערקעהרעניש געלעבט אין אַ נישט־יודישען קוואַרטאַל אין בערלין אין אַנ׳ענגער פֿערבינדונג מיט דער דייטשער אַרבייטער־בעפֿעלקערונג, געשריבען בעדייטענדע ביכער און שטענדיג זיך געפֿיהלט אַלס דייטש, איז איינציגווייז געקומען צו דער איבערצייגונג פֿון דער אונפֿערמיידליכקייט פֿון יודישען גורל. ער האָט איינגעזעהען די טעותים פֿון דער אַסימילאַציע. ווי עס זעהט אויס איז ער איצט גרייט צו שטעלען זיך אין דינסט פֿון יודענטום. דעבלין איז מיט אַ צייט צוריק געווען אין לאָנדאָן און ער האָט דאָרט געהאַלטען איינינע רעפֿעראַטען, וואָס עס האָט איינגעאָרדענט די אַזוי גערופֿענע „פֿריילאַנד־בעוועגונג", וועלכע איז, ווי בעוואוסט, אַ נייע אויסגאַבע פֿון טעריטאָריאַליזם. דעבלין האָט ערקלערט, אַז ער איז אַ פֿריינד פֿון ציוניזם און בעטראַכט דעם ציוניזם אַלס אַ „שוועסטער־בעוועגונג". איך גלויב — האָט ער געזאָגט — אין פּאַלעסטינאַ, וואָס האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס רעטונג פֿאַר צעהנדליגער טויזענדער יודען. אָבער פּאַלעסטינאַ איז בעגרעניצט און אַפּילו לויט די אָפּטימיסטישע אָפּשאַצונגען, וועט עס נאָר אַ טייל פֿון די יודען, וואָס זענען געצווינגען צו עמיגרירען קענען אויפֿנעהמען. פֿאַר די איבעריגע מוז דעריבער געפֿינען ווערען אַנ׳אַנדער לאַנד. עס זענען פֿערהאַן לענדער, האָט דעבלין געזאָגט, וואו עס איז נישט דאָ קיין איינגעבוירענע בעפֿעלקערונג און קיין פֿרעמדע רעגירונג, וואו מען דאַרף דעם באָדען נישט קויפֿען און וואו מען וואָלט געקענט ענטוויקלען אַ קאָאָפּעראַטיווע קאָלאָניזאַציע אונטער׳ן שוץ פֿון פֿעלקער־בונד."

דערצו גיט צו די „יודישע רונדשוי": עס וועט געוויס די יודען אין דייטשלאַנד אינטערעסירען אַז אַ מענש ווי דעבלין האָט זיך אָנגעשלאָסען אין דער פֿריילאַנד־בעוועגונג, וואָס האָט איהר צענטראַלע אין פּאַריז. ער האָט אויך אין פֿערשידענע צייטונגען פֿערעפֿענטליכט אַרטיקלען וועגען דער פֿראַגע. עס מוז אָבער געזאָגט ווערען, אַז דער חשבון, וואָס דעבלין האָט אין דער אויבענדערמאָהנטער רעדע געמאַכט שטימט נישט אינגאַנצען. עס ענטשטעהט די סכּנה, אַז די יודישע ענערגיע וועט אָפּגעווענדעט ווערען אויף פּראָיעקטען, וואָס האָבען מיט׳ן רעאַלען לעבען קיין שום געמיינזאַמעס. מיר זענען מסכּים, אַז ארץ־ישראל קען אויפֿנעהמען נאָר אַ טייל פֿון יודענטום. אָבער דערווייל איז נאָך דאָרט פֿערהאַן גענוג פּלאַץ, דערווייל איז נאָך דאָרט פֿערהאַן אַ סך אויפֿצוטון און קודם איז די אויפֿגאַבע אַ ווירקליכקייט ביי וועלכער מ׳קען אויספּראָבירען די כּחות. ווען עס וועט געלונגען צו געפֿינען אַנ׳אַנדער לאַנד מיט מעהר־ווייניגער ערטרעגליכע אויסערליכע בעדינגונגען, אין וועלכען עס זאָל מעגליך זיין אַנ׳אימיגראַציע און קאָלאָניזאַציע, וועט מען דאַן דעריבער קענען רעדען. דערווייל איז אָבער נאָך אַזאַ לאַנד נישט פֿאַרהאַן און מיר האָבען מורא, אַז די פֿיהרער פֿון דער נייער בעוועגונג וואָס פֿאַראַ גוטע כּוונות זיי זאָלען נישט האָבען, וועלען איבערלעבען די זעלבע טרויעריגע ערפֿאַהרונגען ווי זייערע פֿאָרגענגער פֿון 30 יאָהר צוריק."

ניייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

ניייער פאלקסבלאט

מיטוואך, 3 יולי

ב' תמוז תרצה

זון־אויפגאנג	3.20
זון־אונטערגאנג	8.—

לאדז בעקומט א הלואה פון 2 מיליאן זל.

אויף קאנאליזאציע-ארבייטן

(א) די שטאטישע פערוואלטונג בעמיהט זיך שוין פון לאנג אין דעם ארבייטס־פאנד צו בעקומען אויף סעזאן־ארבייטן א גרעסערע הלואה, 2 מיל יאן זל. כדי צו געבען בעשעפטיגונג א גרעסערער צאהל ארבייטער ביי די סעזאן ארבייטען, און קענען פיהרען די ארבייטען אין א שנעלערן טעמפא.

ווי מיר דערוויסען זיך האט דער ארבייטס־פאנד מיטגעטיילט די פארשטעהער פון דער שטאטישער פערוואלטונג, אז די הלואה וועט ערטיילט ווערען אויף קאנאליזאציע, און וועט אויסגעצאהלט ווערען אין ראטעס דער פערוואלטונג פון שטאט לאדז.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז שוין ביי דער ערשטער ראטע, וועלכע זאל אויסגעצאהלט ווערען שוין אויף דער נייער וואך וועלען אנגענו מען ווערען נייע גרופעס ארבייטער צו דער ארבייט, און די סעזאן־ארבייטען וועלען געפיהרט ווערען ביז שפעט אין הערבסט.

סוף פון שלים-מזלדיגן לאדזשער שטאט-ראט

שוין אנגעקומען די מיניסטעריאלע דעציזיע צו אויפלעזען דעם לאדזשער שטאט-ראט

דער ווייטערדיגער גורל פונ'ם לאדזשער שטאט ראט איז לעצטענס ברייט ארומגערעדט געווארען אין ווארשא, וואו דאס אינערן־מיניסטעריום האט דורך א דעקרעט ענדגילטיג אויפגעלעזט דעם הי־גען שטאט־ראט.

נעכטען האט די לאדזשער וואיעוואדזשאפט בע־קומען א מעלדונג פון אינערן־מיניסטעריום, און דערביי איז די מיניסטעריאלע דעציזיע תיכף איבער געגעבען געווארען דעם קאמיסאר, ה' וואיע־וואדזקי.

דאס אננעהמען פון דער דעציזיע איז געקומען מחמת דער אומפעהיגקייט, וואס דער איצטיגער שטאט־ראט האט ארויסגעוויזען, ביים אויספיהרען זיינע אויפגאבען. בפרט האט דער מיניסטער אונ־טערגעשטראכען אין זיין דעציזיע, אז טראץ דער גאנצער רייך זיצונגען, האט דער שטאט־ראט ארויסגעוויזען זיין שלימזלדיגקייט אין זיין אויפ־גאבע, קודם כל ביים אננעהמען דעם ביודזשעט, וואס דאס האט געצוואונגען די שטאט־פערוואלטונג צו ווייטערדיגער אויסער־ביודזשעט־ווירטשאפט.

חוץ מזה האט דער מיניסטער אונטערגעשטראכען אז די ארויסטריטען פון געוויסע ראטמענער האבען געשעדיגט דעם ערנסט און כבוד און דערנידעריגט דעם צוטרוי, וועלכע עס דארפען געניסען די ארגאנען פון עפענטליכער אדמיניסטראציע.

נאך דער ענדגילטיגער אויפלייזונג פונ'ם שטאט־ראט דערוויסען מיר זיך, אז אויף דער פאדערונג פון א פערטעל ראטמענער, ד. ה. ווען דער קאמיסאר ה' וואיעוואדזקי וועט בעקומען אנ'ענטשפרעכענדען בריף מיט אונטערשריפטען פון 18 ראטמענער — וועט צונויפגערופען ווערען גדי לעצטע זיצונג פון שטאט־ראט, אויף וועלכער עס וועט מיטגעטיילט ווערען דער בעשלוס פון אינערן־מיניסטעריום, און דער שטאט־ראט וועט קאנען אננעהמען א בעשלוס וועגען אנקלאגען דעם בעשלוס אין אדמיניסטראטיווען טריבונאל. קיין שום דעקלאראציעס און ארויסטרעטונגען וועלען אויף דער דאזיגער זיצונג נישט דערלויבט ווערען. די דאזיגע זיצונג וועט פארקומען שבת.

לויט ווי מען אינפארמירט אונז וועט די פרא־גע פון נאמינירען די מיטגלידער פון דער שטאט־פערוואלטונג, דהיינו — פון א פרעזידענט, צוויי אדער דריי וויצע־פרעזידענטען דורך דער אויפזיכטס־מאכט דעצידירט ווערען אין משך פון דער לויפענדער וואך.

ד פראגע פון בעשטימען א בייראט פאדערט א ספעציעלע בעשטעטיגונג פון אינערן־מיניס־טעריום, און ס'איז מעגליך, אז אזא בעשטעטיגונג וועט ארויסגעגעבען ווערען.

מעהר, ווי 2 מאל עלטער

טראגעדיע צוליב דער גרויסער יאהרען-פערשידענהייט

(א) ס'איז אזא געשיכטע, וואס חזר'ט זיך אפט איבער אינם לעבען פון מענשען, אבער צוליב דעם איז דאך די געשיכטע נישט ווייניגער טראגיש...

פאסירט האט די זאך מיט דעם 58־יאהריגען ארבייטער פון עיטינגאנס פאבריק, לעאפאלד רייטער. פאסירט האט, אז ער האט זיך שטארק פערליבט, ביז איבער די אויערן פערליבט אין דער יונגער שיינער, 24־יאהריגער אננא רוזגא (פון לעגיאנאוו 16).

ער איז מיט זיין גאנצען וועזען, מיט נשמה, ליב און לעבען „געלאפען" אויף איהר בליהענדער יונגקייט, און צארטקייט, און צניעות, און זי — זי איז „געלאפען" אויף דער מעגליכקייט ארויסצונא־רען ביי דעם „אלטען נאר" זיין ביסעל געלד...

זי האט נישט געקוקט, וואס דער „אלטער נאר" האט זי ליב געהאט בלב ובנפש, מיט דעם גאנצען כוח פון זיין שנעל־אוועקגעהענדען לעבען — זי האט הינטער זיינע פלייצעס „געמאכט א לעבען" מיט אנדערע.

אין רעזולטאט פלעגען צווישען די ביידע פאר־קומען אפטע קריגערייען: זי האט פון איהם גע־צאפט געלד — די לעצטע גראשענס פון זיינע מא־גערע פערדינסטען, און ער, ווידער, האט געהאט צו איהר פרעטענזיעס, הלמאי זי פערראט איהם. לויפט ארום מיט אנדערע — ער איז דאך נישט מעהר, ווי א מענש, און ס'טוט איהם אזוי וועה...

דער סוף מעשה איז געווען, אז נעכטען, 2 ביי־נאכט, בעת אזא מחלוקה אין רייטערס וואוינונג (אויף פעטריקאווער 189) האט דער אומגליקליכער פערליבטער מיט א רעוואלווער דערשאסען זיין „יונגען אומגליק", די רוזגא, און דערנאך זיך נופא אריינגעשאסען א קויל אין מויל אריין.

אין עטליכע שעה ארום איז ער — געשטארבען.

די צוויי טויטע קערפערס האט מען אריבערגע־שיקט אין פראזעקטאריום.

דער טויט, וואס בערוהיגט אלע לוידענשאפטען, האט אויך צווישען זיי שלום געמאכט.

אלמנה נאכ'ן מארשאל יוזעף פילסודסקי

דאנקט דעם בערעק-יאסעלעוויטש-לעגיאן

דער בערעק־יאסעלעוויטש־לעגיאן האט די טעג דערהאלטען א דאנק־בריף פון דער ציוויל־קאנצע לאריע פון קריגס־מיניסטער מיט פאלגענדען אינ־האלט:

„די אלמנה נאכ'ן מארשאל פילסודסקי, איינגע הילט אין טיפען־טרויער, האט מיך בעפולמעכטיגט אויסצודריקען אין איהר נאמען דעם הארציגסטען דאנק פאר די איהר צוגעשיקטע מיטגעפיהל־אויס־דרוקען".

ערשטע פאבריק פון אצעטאט אין פוילען

(אג) פון די קרייזען פון דער זיידען־אינדוסטרי דערוויסען מיר זיך, אז אין משך פון די נאהענט־סטע וואכען זאל אין ביעלסק געשאפען ווערען א פאבריק פון אצעטאט. דאס איז זעהר א וויכטיג געשעהעניש אויב עס האנדעלט זיך וועגען פויליש־שען זיידען מארק. לויט דער מיינונג פון די פער אינטערעסירטע קרייזען, וועט דאס גורם זיין צו א ראדיקאלע ענדערונג פון די בעציהונגען, סיי אין דער אינדוסטרי, ווי אויך אין האנדעל מיט זיידענס.

אצעטאט איז ווי בעוואוסט אנ'ארטיקעל, וואס פערטרעט קינסטליך זייד און אויף וועלכען עס הערשט א זעהר גרויסע נאכפראגע אויף אונזער מארק. אצעטאט איז ביז־איצט אין פוילען נישט פראדוצירט געווארען, נישט קוקענדיג דערויף, וואס א רייה פירמען האבען אדורכגעפיהרט לאנגע פרו־בען איבער דעם אופן פון דער פראדוקציע. די פרו־בען האבען זיך אבער נישט איינגעגעבען. אצעטאט איז דעריבער אימפארטירט געווארען אויסשליסליך פון אויסלאנד און נעמליך פון ענגלאנד, איטאליען און בעלגיען, וואס האט, פערשטעהט זיך, שטארק בעלאסטעט דעם פוילישען האנדעלס־בילאנס.

די פאבריק זאל שוין אין דער נאהענטסטער צייט אנהויבען צו ארבייטען

יונג=טעאטער

קינסטל. אנפ. ד"ר מיכאל בראנדט,

באסטאן

זאל-פילהארמאניע־

נארוטאוויטשא 20

פרייטאג,

דעם 5־טען יולי, 9 אווענט

פרעמיערע!

נאך פרטים וועגן דער שרפה

פון פרידלענדער'ס וועבעריי

(א) אין שייכות מיט דער נעכטיגער גרויסער שרפה פון ב. פרידלענדערס פאבריק (אויף לימא־נאווסקיעגא 111) דערוויסען מיר זיך נאך פאלגענדע פרטים:

בעת דער רעטונגס־אקציע איז דורך אנ'אראפ־פאלענדער בעלקע פערוואונדעט געווארען דער פייערלעשער באגומיל קאס.

דער היזק ווערט בערעכענט אויף אנ'ערך 100 טויזענד זלאטעס. די פאבריק איז אבער גע־ווען פערזיכערט אויף 200,000 זלאטעס, אזוי אז דער היזק וועט געדעקט ווערען.

די סיבה פון דעם פייער איז נישט פעסטגע שטעלט געווארען. מען איז זיך משער, אז זי איז ענטשטאנען צוליב א קורץ־שלוס.

ליקווידירט דעם שטרייק

פון די מויערערס און טשעשלאזשעס ביי די קאנאליזאציע-ארבייטן

(א) בידוע האבען מיט 3 טעג צוריק פערשטרייקט די מויערערס און טשעשלערס ביי די קאנאליזאציע ארבייטען. זיי האבען פערלאנגט, אז מ'זאל זיי דעם לוין זייערען הייבען ביז 8 זל. טעגליך, וואס עס קומט זיי אלס האנדווערקער.

די פאדערונג זייערע איז געבליבען נישט דער־פילט, און נעכטען זענען די שטרייקענדע, נאך די נישט־געלונגענע אונטערהאנדלונגען, ווידער צוגע־טראטען צו דער ארבייט אויף די אלטע בעדינ־גונגען.

קוים אנגעהויבן ארבייטן

און עס האלט שוין ביי א שטרייק

(א) צוליב דעם וואס צווישען די היגיעניסטקער און דאקטוירים איז נישט געקומען צו קיין הסכם [illegible]צען א קאלעקטיווען אפמאך — איז דער ענין איבערגעגאנגען אין ארבייטס־אינספעקטאריאט.

אויף א זיצונג אין דער דאקטוירים־פעראיין איז ארויסגעזאגט געווארען די מיינונג, אז בעזונ דערע דאקטוירים קאנען שליסען אינדיווידועלע אפמאכען מיט די היגיעניסטקעס, דער פעראיין אבער, אלס ארגאניזאציע, קאן אזא אפמאך נישט שליסען.

די היגיעניסטקעס האבען ערקלערט, אז אויב זייערע פאדערונגען וועגען קאלעקטיווען אפמאך וועלען נישט אנגענומען ווערען וועט דער גאנצער הילפס־פערזאנאל אין די אובעזפיעטשאלניע־ראַ־אנען — צוטרעטען צו א שטרייק.

די היגיעניסטקעס אין די אובעזפיעטשאלניע־ראַיאנען פאדערען א קאלעקטיווען אפמאך.

ד"ר REICHER

אלודניאווא 28, טעל. 93־01

ספעציאליסט

פאר מאגען־שוועכע־בעהאנדלונג

ספעציעלע בערעטונגען און פסיכא־אנאליזען

נעמט אן פון 8־11 און פון 5־8 אווענד

צוגאב=פאבאר-קאמיסיע

(א) היינט, דעם 3־טען יולי פון 8 אינדערפריה וועט אויף פעטריקאווער 165 אמטירען א צוגאב־פאבאר־ איבערזיכטס ־ קאמיסיע פאר די פרייוויליגע פון יאהר־גאנג 1914, די אזוי־גערופענע „איינ־יאהריגע" (מאטוזשיסטען), וועלכע וואוינען אויפן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאלי־ציי ־ קאמיסאריאטען.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט-דיזשורען

היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטיי־קען : א. פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), א. באַ־רעמזא (פאמארסקא 12), ע. מילער, (פיעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), ז. גארטשיצ־קי (פשעיאזד 59), נ. אנטאניעוויטש (פאביאניצ־קא 56).

דריי דערטרונקענע

(א) נעכטען זענען אין לאדז און לאדזשער גע־גענד פערנאטירט געווארען 3 פאלען פון דערטרינ־קען זיך:

אינם סטאוו פון לאגעווניקער וואלד האט זיך דערטרונקען דער 18־יאהריגער ארבייטער סטעפאן בארטשינסקי.

אין דעם פארשטאט קאטשקא, ביי טאמאשאוו האט זיך דערטרונקען דער 4־יאהריגער יונגעלע וויקטאר גלאז.

אין פעטריקאוו, אויף בוגאי האט מען ארויס־גענצויגען פון וואסער א דערטרונקענעם דעם 22־יאה ריגען ארבייטער סטאניסלאוו ווראבעל.

דער גנבות-סעזאן — אין דער בלי

(א) אין איינער פון די היגע גרויסע קאלעק־טורען האט א גנב אוועקגע'גנב'עט ביי א געוויסען יוזעף נאוויצקין (פון נאווראט 30) א טעקע מיט 8.560 זל. און איז נעלם געווארען.

גנבים האבען אויך בע'גנב'עט דאס טאבאק־געשעפט פון אדאלף שמאלאנט (אויף קאנטנע 9), און ארויסגע'גנב'עט 1000 זל. מזומן־געלד ביי סטאניסלאוו מאטעראן.

פאליציי פיהרט אויספארשונגען און זוכט די גנבים.

אומגעקומען אין די פלאמען פון א שרפה

(א) אין דארף סטאקי קאלישער קרייז, איז בעת א שרפה אומגעקומען אין די פלאמען דער 10־יאהריגער פויערי־יונגעל וולאדיסלאוו נאוואצקי.

א מענשליכער שארבען אויפן דנא פון א טייך

ביים רייניגען דעם טייך סטראזשוקי (פיעטרקאוו) האבען די ארבייטער, אונטער דער בריק, אויף סאמיצקי גאס, אנגעטראפען אויף א מענשליכען שארבען.

די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג צי האט מען דא נישט צו טון מיט עפעס א פערברעכען.

ווער ווייסט?

פון שבת אן איז פערשוואונדען געווארען דער גייסטיג־קראנקער הלל קעסטענבערג, 31 יאהר אלט, ראזירט, טראגט א העלען קאפעלוש, גרא־נאטענע מארינארקע און געשטרייפטע הויזען, הויכע וואוקס. ווער עס ווייסט עפיס וועגען איהם. ווערט געבעטען צו וויסען צו געבען זיין מוטער רבקה קעסטענבערג, ליפאווא 38.

* * *

די גריבצייג־הענדלערין חנה לאה שטיינפעלד איז נעכטען פריה אוועק אין גאס און ביז'ן אווענד נישט אהיימגעקומען.

ווער ס'ווייסט וואו זי געפינט זיך, ווערט געבעטען מיטצוטיילען קילינסקיעגא 27.

איבערגעפאהרען

(א) אויף בושקושינער גאס איז אנ'אויטא איבערגעפאהרען דעם 11־יאהריגען ראמאן קיבערא און איהם איינגענצען צוקוליעטשעט, צובערעכענדיג איהם אויך די רעכטע האנד.

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין [illegible]

טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
צעגעלניאנע 27
דיר. דוד צעלמייסטער.

קורצע גאסטשפילען
פון וועלט־בעריהמטען גענִיאלען קינסטלער, דער איינציגער אויף דער יודישער ביהנע אין זיין זשאנר

פרייטאג, דעם 5 יולי. 9.30 אוונט
פייערליכע קבלת־פנים־פארשטעלונג
פאר'ן גרויסען קינסטלער. אין זיין הערליכער קרעאציע, מיט וועלכער ער האט זיך וועלט־בעריהמט געמאכט

לודוויק זאץ
„דער גזלן"

טראגי־קאמעדיע מיט געזאנג אין 3 אקטען און 4 בילדער פון ה. קאלמאנאוויטש. לודוויס זאץ אין דער טיטעל־ראל. צוזאמען מיט'ן בעקאנטען „ראזמאיטאשטשי"־אנסאמבל. די קאסע פערקויפט שוין בילעטען פאר די ערשטע 3 פארשטעלונגען.

א בעמערקונג צו א בעמערקונג
וועגען א „שטאנדפונקט" משטיינסגעזאגט פון „קוריער לודזקי"

(—) אין דעם נעכטיגען נומער „נייער פאלקס־בלאט" איז געווען אפגעדרוקט א גרויסער אויפרוף פון „צעקאבע" וועגען דער גרויסער פאלקס־קאמ־פאניע פֿון זעלבסט־הילף פאר פוילישע יודען אויף אויפבוי־צוועקען.

אונזער ליבער „קוריער לודזקי" וועלכער שטייט, ווי געוועהנליך אויף דער וואך פון אנטי־סעמיטישע קאפ־שפיצלעך, און וויל נישט זיין היטערשטעליג לגבי היטלעריסטישען מאדערניזם, גיט אויך א קיצור פון דעם זעלבען אויפרוף און איז מוסיף פאלגענדעס פון דער רעדאקציע.

„די יודען אין פוילען גייט עס גוט. זיי קלא־גען זיך דעריבער צום מעהרסטען און עטוויקלען א ווירטשאפטליכע זעלבסט־הילף. דאס, וואס עס גייט עמיצען גוט אין פוילען, איז גארנישט קיין שלעכטע זאך, אבער דאס ווענדט די אויפמערקזאמקייט, אז די פוילישע בעפעלקערונג איז אין 80 פראצענט אב'אגרארע, ניהמט זיך קנאפ צום האנדעל און אינדוסטריע, וואס גיט זיכער אומ־צעצען און הכנסות".

אזוי האט געפסקנט דער „קוריער לודזקי" הקדוש. און אז דער חכם פון מה נשתנה דארטען האט אזוי געפסקנט איז דאך נישט שייך...

ווארום — „געהענדיג אויף צוריק" צו זיין רעדאקציע־בעמערקונג, צו די „זיכערע אומזאצען און הכנסות" מיינט ער דאך נישט אוודאי די... „הכנסת כלה" און דעם „הכנסת אורחים"... ער מיינט אוודאי די „זיכערע הכנסות" פון די לאדזער יודישע פאבריקאנטען און סוחרים, וואס האלטען לעצטענס אין איין איינציהען דעם פאסעק... אויפ'ן בויך, און וואס מיידען נישט אויס ווייל „זיי גייט אזוי גוט" צו שפריגנען פון די שטאקען.

פאר די לייט פון די „קוריער לודזקי'ס" א. א. זענען נישט גילטיג קיין פאקטען, קיין ציפערען, זיי ווילען נישט זעהן און נישט הערען די אויס־גאנגלאזיגקייט און האפענונגסלאזיגקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג, וואס איז פאריאגט אין א טעמפען ווינקעל פונ'ם שווערען קריזיס, און איז בעגאסען מיט אנגסטען פאר יאוש און גע־בראכענקייט...

עס איז נאך, ווייזט אויס, גאנץ ווייט די צייט, ווען די לייט וועלען ווערען א ביסעל ווייכער, א ביסעל מענשליכער, און פון „קוריער לוד־זקי" (לאדזער) וועט ווערען „קוריער לודנקי" (מענשליך)...

—=—

בעריהמטער שוישפילער לידוויק זאץ אין „ראזמאיטאשצי"

פון פרייטאג, דעם 5. יולי הויבען זיך אן די גאסטשפילען פון בעריהמטען וועלט־קינסטלער לודוויק זאץ אין זיין בעסטער קרעאציע אלס דער שלימזלדיגער שלום־פסח אין קאלמאנאוויטש'עס גלענצענדע טראגי־קאמעדיע „דער גזלן". לויט די פרעסע־אפרופען פון פערשידענע לענדער איז לודוויק זאץ אין „גזלן" אונפערגלייכליך, זיין קרעאציע איז אויסגעהעמערט ווי פון א סקולפטור, זיין יעדער קנייטש איז א שטיק פאלקסטימליכקייט, וואס קריצט זיך איין אין זכרון און לאזט איבער א אונפערגעסליכען איינדרוק.

דאס יודישע לאדז ווארט מיט אונגעדולד אויף לודוויק זאץ'ס אויפטריטען און וועט האבען די געלעגענהייט צו בעוואונדערן איינעם פון די גרעסטע קינסטלער פון דער אמעריקאנער יודישע ביהנע.

גוט מארגען!
די לאדזער וועקער'סן..

ביי אונז אין לאדז, זאגט א בעקאנטער יוד, דארף מען נישט האבען קיין וועק־זייגערס. מ'וועקט אויף אהן א זייגער.

7 פריה, קומט אויפ'ן הויף א יוד אנגעלאדען מיט קוישען און זינגט אויס:

— ר־ע־מ־ב־א־ר־ב־א־ר־י !...

נאך דעם רעמבאבארי־זינגער, כאפט איהר ווידער א דרימעל און באלד ווערט איהר אויפגע־וועקט פון א הייזעריגער שטימע:

— ט־ר־ו־ש־ק־א־וו־ק־י !...

נאך דעם טרושקאווקע־זינגער דרעהט איהר זיך איבער אויף דער אנדערער זייט, די אויגען פאלען אייך צו, איהר הלשט שלאפען, און ווי איהר שלאפט איין, ווערט אייער שלאף ווידער איבערגעריסען פון א בת־קול:

זש־י־מ־נא וו־א־ד־א !..

איהר האט נישט קיין אנדער עצה, ווי אויפצו־כאפען זיך. איהר טוט זיך אן דעם מארגען־ראק, קומט באלד אונטער א געשטיפעלטער גוי מיט א ווייסען פארטוך און פאהרט ארויס מיט זיין בא־סאווער שטימע:

— ל־י־א־ד־י !...

הערענדיג דעם ליאדי־שרייער, ווייסט איהר, אז ס'איז 10 פריה.

איהר נעמט זיך צו אייער ארבייט, הערט איהר אונטער אייער פענסטער א סאפראן־שטימעלע:

— 5 ב־יי־ג־ע־ל א צ־ע־ה־נ־ע־ר !..

הערענדיג דעם בייגעל־פערקויפער, ווייסט איהר אז ס'איז פונקט 11 פארמיטאג.

איהר פיהלט, אז ס'ציהט אייך ביים מאגען. איהר ווילט עסען. ווי שפעט ס'איז ווייסט איר נישט און טאמער הערט איהר דאס ווייבערישע שטימעלע:

— ס ט א נ י ק י !

ווייסט איהר, אז ס'איז מיטאג־צייט, אז מ'דארף געהן עסען מיטאג.

הקיצור, זאגט דער בעקאנטער, אין לאדז דארף מען נישט קיין וועק־זייגער, מ'וועקט אייך אויף צו דער מינוט און צו דער רגע.

אב—נעק

האט נישט צו טון מיט „טשיאטשעס"
פון דעם אונטערגעשריבענעם זעהט מען עס בפירוש

(א) ס'איז א שווערע צייט — ווייסט מען דאך — און איטליכער גיט זיך אנ'עצה, ווי ער קאן.... איינער לעאפאלד אורבאנסקי, זעהט איהר, איז געפאלען אויפן שכל צו עפענען א ביורא פון מהנה זיין פערשידענע מענשען מיט פאסטענס.

האט ער אזא ביורא געעפענט אויף פאביאניצער 99 און אנגעהויבען צו נעהמען פון פערשידענע פערזאנען „אדערויפן" אויף שכר טרחא.

בזה האופן האט ער דורך די „אדערויפן" אוים גענארט ביי א היבש ביסעל מענשען צו 150 — 400 זל. און פון די פאסטענס האבען זיך אויסגע־לאזט בלויז בוידעמס.

ארייגעפאלען איז ערשט דאן, ווען ער האט ביי זיין אייגענער מוהמע, אנא יאגאדזשינסקא צו דעם זעלבען צוועק אויסגענארט 200 זל.

די דאזיגע „טשיאטשע" זיינע האט איהם גע־מסר'ט דארט וואו מען דארף, און נעכטען האט איהם דאס געריכט פער'משפט אויף 2 יאהר טורמע.

אויף בייזע שוויגערס איז עס נישט חל...
רשימה פון שטוב־חיות און בהמות

(א) פון מאנטאג, דעם 1. יולי ה. י. האט מען אנגעהויבען סיי אין לאדז, סיי אין דער גאנצער וואיעוואדזטווע צוזאמענצושטעלען אנ'אלגעמיינע רשימה פון ווירטשאפטליכע חיות און בהמות.

אין דער רשימה ווערען אריינגענומען: פערד, קיה און אקסען, חזירים, באראנעס, ציגען, שעפ־סען א. אז. וו. לויט זייער בעשטאנד אויפן 30. יוני ה. י.

די רשימה וועט צונויפגעשטעלט ווערען אין הסכם מיט דער פעראָרדענונג פון דער צענטראל־מאכט אין משך פון 20 טעג. נאכן פערענדיגען זי, וועלען די בעזונדערע שטאט־פערוואלטונגען, און פאוויאט — אפטיילונגען אריבערשיקען די צונויפ־געשטעלטע ציפערען צום סטאטיסטישען הויפט־אמט.

די שטאט־פערוואלטונג האט צו דעם צוועק אנגאזשירט 14 רעכען־מייסטערס אויף 20 טעג.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון 630.— זל. אן
ארגאניזירט
„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33
אויך הנחה־פעסער קיין טשעכא־סלאוואקיי און יוגאסלאוויען.

געטראפען דורך דונערס
איינער — דערהרג'עט, זיבען — פערוואונדעט

(א) עהערנעכטען האט זיך איבער'ן פיעט־רקאווער און ראדאמסקער קרייז אדורכגעטראגען א מורא'דיגער שטורם־ווינט און שלאגס־רעגען, וואס האט אנגעמאכט אין דער גאנצער געגענד זעהר גרויסע חורבנות און היזקות.

אין מאיאנטעק לישיני (ראדאמסקער קריי) האט א דונער חרוב געמאכט א שטאל, און דארט פער־וואונדעט 7 ארבייטער.

אין דארף טשיזשאוו (פיעטרקאווער קרייז) האט ווידער א דונער דער'הרג'עט אין פעלד דעם 40־יעהריגען פויער אנטאני יורטשיק.

ר. איזראעל
משומדים
ראמאן. שפאנענדער ראמאן פון היינטיגען יודישען לעבען

(58

שטעהענדיג ביי דער טיר האט הענריק געהאט דעם איינדרוק אזוי ווי צוויי מענשען וואלטען זיך דארט אין צימער ווי געשלאגען, ס'איז איהם אבער גארנישט איינגעפאלען עפעס אזעלכעס וואס זאל איהם בעוועגען אויפמערקזאם צו ווערען אויף עפעס שלעכטס, ער האט דערויף נישט געלעגט קיין אכט מיינענדיג אז דאס דוכט זיך איהם אזוי אוים, ביז פלוצלונג האט הענריק דערהערט דאס אומפאלען פון א פאטעל. דאס האט איהם שוין געצוואונגען צו עפענען די טיר. די טיר איז אבער געווען פער־שלאסען, דער קריפעל האט בעוויזען צו בעמערקען אז הער שליסעל פון דער טיר שטעקט פון אינווי־ניג און אומבעמערקט פון האנקאן האט ער פער־שלאסען די טיר.

די פערשלאסענע טיר האט הענריקן פשוט ארייג־געבראכט אין כעס, איצט האט ער פערשטאנען אז דארט אין צימער קומט פאר עפעס און זיין הילף איז נויטיג. ער האט געפרובט אויפצורייסען די טיר אבער זי האט זיך נישט אונטערגעגעבען, דערווייל האט הענריק שוין בולט געהערט ווי אינווייניג קעמ־פען צוויי מענשען, דאס האט נישט געקענט זיין קיין אנדערער ווי דער קריפעל מיט האנקאן. הענריק האט געמוזט אהין אריינקומען ער האט געמוזט וויסען וואס דא קומט פאר. ער האט געמוזט קומען צו הילף האנקאן, דערצו האט הענריק זיך געפיהלט שולדיג דערין וואס ער האט ערלויבט אז דער הויקער מיט האנקאן זאלען אריינגעהען אין א בעזונדער צימער און האט געמוזט פאר יעדען פריז דעם בענאנגע־נעם פערהאלטען אויסבעסערען.

א קאלטער שוויים האט בעדעקט הענריקן, די פארבען אין זיין פנים האבען זיך געביטען, דא איז ער געווארען רויט און דא ווידער בלאס, ער האט זיך געריסען די האהר פון קאפ און נישט געוואוסט וואס ער זאל אנהויבען צו טון. דער איינציגער אוים וועג איז געווען רופען נאך הילף און מיט געמיינ־זאמע כוחות אויפרייסען די טיר, דאס איז אבער נישט געווען צוועקמעסיג, צוליב מאריאנען, וועל־כער וואלט געקענט פאר יעדען אונבערעכענטען שריט בעצאהלען מיט זיין לעבען.

הענריק האט פיבערהאפט געזוכט אנ'אויסוועג צו דער לאגע, ביז דער אויסוועג האט זיך אליין געפי־נען, די טיר האט זיך געעפענט און אויף דער שוועל איז געשטאנען האנקא, איהר אויסזעהען איז געווען שרעקליך, די האהר פונאנדערגעלאזען, און צושוי־בערט, איהר בלוזקע איינגאנצען צעריסען, אפילו איהר וועש איז געווען צוריסען אזוי אז מ'האט א־רויסגעזעהען דאס נאקעטע לייב, זי האט שווער גע־סאפעט אזוי ווי זי וואלט געווען נאך א שווערען קאמף.

אין ווינקעל צוגעפרעסט צו דער וואנד איז גע־שטאנען דער קריפעל ער איז געווען נאך קלענער ווי געוועהנליך. זיין פנים איז געווען צודראפעט, קענ־טיג אז דאס זענען סמנים פון האנקאס נעגעל, אויף די ליפען האט ער געהאט ווייסען שוים אזוי ווי א גוסס.

הענריק האט זיך אנגעהויבען צו אריענטירען וואס דא איז פארגעקומען, און האט זיך געשטעלט אין קאמפס־גרייטקייט אין פאל אויב דעם קריפעל וועט איינפאלען אז ער זאל דעם קאמף נאך נישט אויפגעבען.

האנקא האט דערוויל פון אפשוואכונג פערלוי־רען דאס בעוואוסטזיין, הענריק האט זי געמוזט אונ־טערהאלטען, אז זי זאל נישט פאלען,

— וואס איז דא פארגעקומען ? האט הענריק געפרעגט גלאט אזוי, כדי עפעס צו רעדען

ער האט אויף זיין פראגע נישט בעקומען קיין ענטפער. ביידע זענען געווען אזוי ווי צומישט.

— ס'מוז דאך נעהמען א סוף צו דעם ענין, האט הענריק געזאגט.

דער קריפעל איז געקומען צו זיך און האט גע־ענטפערט :

— געוויס מוז צו דעם נעהמען א סוף, איהר גיט דאס געלד אדער נישט?

— איך גיב עס, אבער איך ווידערהאל מיין ער־שטע פראגע, וואו האב איך די זיכערקייט אז מאר־יאן בזשוסקי וועט בעפרייט ווערען גלייך נאכדעם ווי איהר וועט דאס געלד בעקומען.

— די זיכערקייט איז דאס ווארט פון באנדיטען און אזא ווארט איז מעהר ווערט ווי יעדער שריפטלי־כער קאנטראקט.

— קומט מיט מיר, האט הענריק געזאגט, און איך וועל אייך אויסצאהלען די פינף טויזענד זלא־טעס.

— ניין, איך וועל אין ערגיץ נישט געהען, צוליב פערשטענדליכע טעמים, דאס געלד דארף איך בע־קומען דא אויפן ארט אדער אינגאנצען נישט, איך דארף עס אינגאנצען נישט האבען.

הענריק האט פערקריצט מיט די ציין, ער האט געפיהלט ווי דער קריפעל מאכט פון איהם פשוט חוזק, ווי ער רייצט זיך מיט איהם, אבער קיין עצה איז נישט געווען, מ'האט געדארפט האנדלען שנעל און גלייכצייטיג זעהר פארזיכטיג.

— אויב אזוי וועל איך אייך דאס געלד אהער־ברענגען. האנקא איהר מוזט זיך מטריח זיין און געהן אויף אנ'ארט מיט א בריף וועלכען איך וועל אייך געבען, וועט איהר פון דארט ברענגען די סומע וועלכע איז נויטיג.

— אויך דאס וועט זיך אייך נישט איינגעבען, האט דער קריפעל געזאגט, ווערענדיג אלץ דרייס־טער און דרייסטער, אויך די דאזיגע מאדאם וועט פון דאנען נישט ארויסגעהען ביז איך וועל נישט הא־בען דאס געלד אין דער האנד און דערמיט פער־שוואונדען ווערען, איך פערשטעה דאך. אז אנ־שטאט נאך געלד קען מען געהען גלייך אין דער פא־ליציי בעזונדערס נאכדעם וואס איז צווישען אונז ביידען ערשט וואס פארגעקומען.

— טא ווי אזוי זאל איך אייך שאפען דאס געלד?

איך קען דאך פון זיך קיין געלד מינצען נישט מאכען...

— איהר האט איין עצה, אנצוטעלעפאנירען ער־גיץ וואו אין מיין אנוועזענהייט אז מ'זאל אייך א־הערברענגען דאס פערלאנגטע געלד, אויף מעהר קען איך אייך ביי מיינע בעסטע כוונות נישט ערלויבען.

הענריק האט זיך נישט אפגעשטעלט אפילו אויף קיין איין רגע, צי ער זאל נאכקומען דעם פערלאנג פון דעם קריפעל, אדער נישט, נאר איז אריינגעגאנ־גען אינם צווייטען צימער וואו ס'האט זיך געפינען דער טעלעפאן, דער קריפעל איז איהם נאכגעגאנגען הענריק האט אנטעלעפאנירט צו זיך אין ביורא, אז מ'זאל איהם וואס שנעלער אהערברענגען אויפן אד־רעס פון האנקא פינף טויזענד זלאטעס. מעהר האט ער קיין ווארט נישט גערעדט. ער האט אפילו נישט געגעבען אנצוועהערען מיט וואס פארא געפאהר ס'איז פערבונדען די גאנצע געשיכטע, דאן האבען אלע שטילשווייגענד געווארט אויף דעם קומען פון דעם שליח מיטן געלד, דאס האט געדויערט א היב־שע צייט, ווייל אין ביורא האט מען זיך ערשט דאס געלד געדארפט שאפען.

(פארטזעצונג קומט).

Kopiec Józefa Piłsudskiego

Konto w P. K. O. 444.

זמרה זעליגפעלד, אלא ריליתּ, יהודית בערג, מ. קיפּניס און ז. גאָריק

היינטיגן שבת אין העלענאָוו

דער קאָנצערט פֿון די באַליבטע פֿאָלקסזינגער און אַרטיסטען, וועלכער איז צוליב דעם רעגענוועטער פֿאַריגן שבת אין העלענאָוו נישט פֿאָרגעקומען איז אָפּגעלעגט געוואָרן אויפֿ׳ן היינטיגן שבת דעם 6 יולי.

אין פּראָגראַם געהען אַריין די שענסטע לידער און פֿאָלקסלידער פֿול רייץ און סענטימענט.

די געקויפֿטע בילעטן זענען גילטיג.

פֿון פּוילישן טעאַטער

היינט מיטוואָך און מאָרגען דאָנערשטאָג — די פּרעכטיגע קאָמעדיע „אַטעלאָ פֿון דער צוקונפֿט“.

פֿרייטאָג דער איינציגער אַרויסטריט פֿון כאָר יורענד.

זומער־טעאַטער אין סטאַשיץ־פּאַרק

היינט און אין די ווייטערדיגע טעג די פֿריילעכע מוזיק אויף דער גאַס מיט מיכאַל זניטש.

אין ציעכאַצינעק

איז צו בעקומען טעגליך דאָס

ביירע

פֿאָלקסבלאַט

ביי ש. סוכעצקי.

טעלעגראַמען

נציב העליון פֿאָדערט דורכאויס אַ פּאַרלאַמענט אין ארץ־ישראל

תל־אביב, 2 (ספּ. טעל.)

דער „דבר“ מעלדעט אין נאָמען פֿון אַראַבישע ציַיטונגען, אַז דער נציב העליון וואוקאָפּ וועט בעת זיין בעזוך אין לאָנדאָן אין סעפּטעמבער פֿערלאַנגען דורכאויס, אַז דער פּאַרלאַמענט (לעגיסלאַטיוו־ראַט) אין ארץ ישראל זאָל איינגעפֿיהרט ווערען שוין דעם קומענדיגען פֿריהלינג 1936. לויט טייל אַראַבישע ציַיטונגען וועט סער וואוקאָפּ דאָס אויך שטעלען אַלס אַ באַדינג פֿאַר זיין ווייטערדיגער אַמטירונג אַלס נציב העליון פֿון ארץ ישראל.

נישט בעלונגענער פּרוב אַריינצושמוגלען דייטשע סחורות קיין ארץ ישראל אונטער ענגלישער מאַרקע

ירושלים (יט״א) דער צאָל־דעפּאַרטאַמענט אין יפו האָט קאָנפֿיסקירט 1000 טאָן דייטשען צעמענט, וואָס איז אימפּאָרטירט געוואָרען קיין א״י דורך אַ יודישען סוחר. די סיבה פֿון דער קאָנפֿיסקאַטע איז געווען, וואָס אין נעגענזאַץ צו די פֿערפֿליכטענדע פֿאָרשריפֿטען איז די פֿאַבריקס־מאַרקען נישט אין דייטשער נאָר געשריבען אין ענגלישער שפּראַך, וואָס עס האָט געקענט אַריינפֿיהרען אין טעות די עפֿענטליכקייט. דער אימפּאָרטער וועט נאָך צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פֿעראַנטוואָרטליכקייט.

צום צווייטען יאָהרצייט פֿון ד״ר חיים אַרלאָזאָראָוו

תל־אביב (יט״א) הונדערטער מענשען פֿון גאַנצען לאַנד האָבען זיך צום צווייטען יאָהרצייט פֿון ד״ר חיים אַרלאָזאָראָוו פֿערזאַמעלט ביי דעם קבר פֿון דעם טראַגיש אומגעקומענעם יונגען ציוניסטישען פֿיהרער. דער גרייז־גראָהער העברעאישער שריפֿטשטעלער א. ז. ראַבינאָוויטש האָט אַ טיף גערוהרטער מיט טרעהרען אין די אויגען געהאַלטען ביים קבר אַ רעדע. עס זענען געבראַכט געוואָרען פֿיל קרענץ.

5.000 יודישע עולים פֿון דייטשלאַנד בעשעפֿטיגט אין דער לאַנדווירטשאַפֿט אין ארץ ישראל

ירושלים (יט״א) 5000 יודישע עולים פֿון דייטשלאַנד זענען — לויט דעם בעריכט פֿון „דבר“ — בעשעפֿטיגט אין דער לאַנדווירטשאַפֿט, מעהרסטענס אין די זידלונגען פֿון קרן־היסוד אויפֿן באָדען פֿון קרן־קימת. די איבעריגע האָבען זיך בעזעצט אין פּריוואַטע קאָלאָניעס פֿונם דעפּאַרטאַמענט פֿאַר קאָלאָניזאַציע פֿון די דייטשע יודען ווי דער יודישער אַגענץ האָט אינוועסטירט אין די דאָזיגע זידלונגען 53.000 פֿונט.

ציישא־שליח ש. קאַזשדאַן אָפּגעפֿאָהרען פֿון די פֿעראייניגטע שטאַטען

ניו־יאָרק (יט״א) דער שליח פֿון ציישא אין פּוילען ש. קאַזשדאַן איז נאָך אַנ׳אַנדערטהאַלב־יעהריגען אויפֿענטהאַלט אין די פֿעראייניגטע שטאַטען אָפּגעפֿאָהרען צוריק קיין פּוילען. פֿאַר זיין אָפּפֿאָהר איז פֿאָרגעקומען אַ געזעגענונגס־באַנקעט, אויף וועלכען עס זענען אַרויסגעטרעטען מיט רעדעס די פֿיהרער פֿון אַרבייטער־רינג יוסף באַסקין און נ. כאַנין, אַבּרהם רייזען א. אַנד. קאַזשדאַן האָט אין זיין רעדע בעזונדערס נעדאַנקט דעם „אַרבייטער־רינג“ פֿאַר דעם מיטהילף אין דער אַקציע פֿאַר די יודישע שולען אין פּוילען. טראָץ די שווערע קריזיס־בעדינגונגען איז געזאַמעלט געוואָרען אין די פֿעראייניגטע שטאַטען אַ סומע פֿון 20,000 דאָלאַר.

ראַדיאָ־ווינקעל

צוזאַמענפֿאָהר פֿון דער אינטערנאַציאָנאַלער ראַדיאָ־אוניע

דער אינטערנאַציאָנאַלער צוזאַמענפֿאָהר פֿון דער ראַדיאָ־אוניע אין וואַרשאַ, איז דורכגעגאַנגען שטילערהייט, אָהן שום גערודער. איז ער דאָך אפֿשר דער איינציגער אינטערנאַציאָנאַלער צוזאַמענפֿאָהר, וועלכער האָט נישט געזוכט קיין קאָנטאַקט מיט דער אויסערליכער וועלט, דאָך פֿיהרט ער אויס זיינע אַרבייטען ווייטער אָהן שום רעקלאַמע מיט דער גאַנצער ענערגיע לטובת די ראַדיאָ־הערערס פֿון גאַר דער וועלט. די אינטערנאַציאָנאַלע ראַדיאָ אוניע האָט שוין אַזאַ טראַדיציע צו פֿיהרען איהרע בעראַטונגען שטילערהייט, רוהיג. צו וואָס דאַרף זי דען דעם טאַראַראַם? ווער קען זי דען מעהר פּאָפּולער מאַכען, איידער די עטער־כוואַליעס? פֿריהער צי שפּעטער וועלען דאָך די רעזולטאַטען פֿון אָט דער קאָנפֿערענץ רעאַליזירט ווערען דורך אַלע ראַדיאָ־סטאַציעס פֿון דער וועלט.

דערווייל אַרבייט דער צוזאַמענפֿאָהר אויף אַלע געביטען. איבערהויפּט אין די קאָמיסיעס: טעכנישע, יורידישע, דערנעהנטערונגס־קאָמיסיע און די קאָמיסיע פֿאַר טראַנסמיטירען און פּראָגראַמען־אויסטויש.

די טעכנישע קאָמיסיע האָט די אויפֿגאַבע, אַז יעדע איינע סטאַציע זאָל אַרבייטען רעגעלמעסיג, זי בעאַרבייט פּלענער פֿון כוואַליעס־פֿונאַנדערטייל, פּונקט ווי אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנפֿערענץ אין זשענעווע (1926), בריסעל (1929) לוצערן (1933), פֿערשטאַרקט דעם נעהנטערן קאָנטאַקט מיט אינטערנאַציאָנאַלע וויסענשאַפֿטליכע אינסטיטוציעס, וועלכע פֿערנעהמען זיך מיט פּראָבּלעמען פֿון ראַדיאָפֿאָניע און ראַדיאָ־טעכניק.

די יורידישע קאָמיסיע שטרעבט איינצופֿיהרען אין דער געזעצגעבונג פֿון יעדען איינעם לאַנד ספּעציעלע פֿאָרשריפֿטען, וואָס זענען נוגע דעם ראַדיאָ.

די קאָמיסיע פֿאַר דערנעהנטערונג און די קאָמיסיע פֿאַר פּראָגראַמען־אויסטויש און טראַנסמיסיעס פֿערנעהמט זיך מיט אַלערליי פֿראַגען, וואָס זענען פֿערבונדען מיט אויסטויש פֿון די פּראָגראַמען אויפֿ׳ן אינטערנאַציאָנאַלען שטח.

די אַרבייטען פֿון די קאָמיסיעס האַלטען זיך אָן די דירעקטיוועןַ, וואָס עס גיט זיי דער ראַט פֿון דער אוניע אָדער די אַלגעמיינע פֿערזאַמלונג. אויף דער טאָג־אָרדנונג פֿונם וואַרשאָווער צוזאַמענפֿאָהר פֿיגורירען לויפֿענדע טעכנישע פֿראַגען, די דיסקוסיע מכח דער בעציהונג פֿון דער אוניע צו דעם אויטאָרען־געזעץ און צו דער גראַמאָפֿאָן־אינדוסטריע, ענדליך אויך אַ רייה לויפֿענדע פֿראַגען פֿון ריין פּראָגראַמאַטישען כאַראַקטער ווי אויך אַלגעמיינעם. זי בעשטימט אויך דירעקטיוועןַ פֿאַר דער ווייטערדיגער אַרבייט פֿון דער קאָמיסיע.

פֿאַר די אַלגעמיינע בעראַטונגען פֿונם צוזאַמענפֿאָהר איז דעם 17 יוני פֿאָרגעקומען אַ זיצונג פֿון דער יורידישער אונטערקאָמיסיע, וואָס האָט בעדאַרפֿען אויסאַרבּייטען אַ מעמאָריאַל, וואָס זאָל פּרעציזירען די שטעלונג פֿון דער אוניע צום פּראָבּלעם פֿון רעוווידירען די בערנער קאָנווענץ וועגען אויטאָרען־רעכט. אין אָט דער סוב־קאָמיסיע איז מצד דעם פּוילישען ראַדיאָ אַריין מאַג. פּ. לובינסקי, ליטער פֿון דער אָפּטיילונג פֿון אויטאָרען־טאַנטיעמען.

די ראַדיאָ־אוניע איז אַ מעכטיגע אָרגאַניזאַציע, וואָס נעהמט אַרום אַלע ראַדיאָ־סטאַציעס אין איירָאָפּאַ (33), ווי אויך אַ רייה גרויסע געזעלשאַפֿטען פֿון אַמעריקאַ, אויסטראַליע און אַזיע. פֿון ליטאַ איז אָבער קיינער אויף דעם צוזאַמענפֿאָהר נישט געקומען. מעגליך דערפֿאַר, וואָס זי האָט מורא געהאַט פֿאַר אַ פֿאָרוואורף פֿאַר איהר אוידיציע אין קאָוונע אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן טויט פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי.

ראַדיאָ אין ציפֿערן

די צאָהל ראַדיאָ־סטאַציעס האַלט אין איין שטייגען. פֿערשידענע מלוכות האָבען שוין אויף דעם געביט געשלאָגען רעקאָרדען. לויט דער צאָהל ראַדיאָ־סטאַציעס פֿערנעהמען די פֿעראייניגטע שטאַטען דאָס ערשטע אָרט מיט זייער ריזיגער צאָהל פֿון 585 ראַדיאָ־סטאַציעס. דאָס צווייטע אָרט פֿערנעמט ענגלאַנד, וועלכע האָט אין איירָאָפּאַ 12 ראַדיאָ־סטאַציעס, אין קאַנאַדע — 63, אויסטראַליען — 60, ניי־זעעלאַנד — 32, דרום־אַפֿריקאַ — 7 און אינדיען — 5. דאָס דריטע אָרט געהערט צו סאָוויעט־רוסלאַנד מיט איהרע 73 ראַדיאָ־סטאַציעס.

פֿון אַנדערע לענדער רוקען זיך אַרויס: קובאַ — 57 סטאַציעס, מעקסיקאַ — 53, אַרגענטינאַ — 35, אורוגוואַי — 33, שוועדען — 31.

אַנדערע לענדער, ווי: דייטשלאַנד, פֿראַנקרייך מיט איהרע קאָלאָניעס, עסטרייך, איטאַליען און פּוילען האָבען בלויז צו עטליכע ראַדיאָ־סטאַציעס.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך, ד. 3 יולי

6.38 — גימנאַסטיק. 6.50 — פּליטען. 7.20 — ידיעות. 7.35 — פּליטען. 11.57 — ציַיט־סיגנאַל. 12.03 — ידיעות. 12.15 — פֿאַר זומער־וואוינונגען און קור־ערטער. 1.30 — פּליטען. 3.15 — בערזע. 3.25 — עקספּאָרט. 3.30 — פּליטען. 4 — רעפֿעראַט. 4,15 — קאָנצערט. 5 — מוזיק. אוידיציע. 5.45 — מוזיק. 6 — פֿריילעכער סקעטש. 6.15 — „גאַנץ פּוילען זינגט“. 6.30 — בריף צו קינדער. 6.45 — פּליטען. 7.15 — רעקלאַמע־קאָנצערט. 7.50 — אויסלענדישער הומאָר. 8 — אַריעס פֿון דער אָפּערע „האַלקאַ“. 8.10 — פּליטען. 8.45 — ידיעות. 9 — שאָפּין־קאָנצערט. 9.30 — „יוזעף פּילסודסקי אַלס קאָמענדאַנט פֿון דער ערשטער בריגאַדע“ — רעפֿעראַט פֿון דר. ליפּינסקי. 9.40 — אוידיציע. 10 — ספּאָרט. 10,18 — קאָנצערט. 11 — ידיעות, קאָמוניקאַטען.

אויפֿרוף פֿון וועלט־פֿערבאַנד פֿון אַלגעמיינע ציוניסטען

קראַקאַ (יט״א) די לייטונג פֿון דעם וועלט־פֿערבאַנד פֿון אַלגעמיינע ציוניסטען מיט ד״ר י. שוואַרצבאַרד בראש האָט פֿערעפֿענטליכט אַן אויפֿרוף, וואָס בעהאַנדעלט ד יביז־איצטיגע רעזולטאַטען פֿון דער אַרבייט און די ווייטערדיגע אויפֿגאַבען פֿון דעם אַלגעמיין־ציוניסטישען לאַגער אין אַנבליק פֿון פֿאָרשטעהענדען 19־טען ציוניסטישען קאָנגרעס. אין דעם אויפֿרוף ווערט געזאָגט צווישען אַנד. „אין איבערברוכס־מאָמענט פֿון דער יודישער געשיכטע, אין אַ ציַיט, ווען די אויגען פֿון דעם גאַנצען יודישען פֿאָלק זענען געווענדעט אויף דעם אויפֿבוי פֿון יודישען ארץ־ישראל אַלס גרעסטען שטיץ־פּונקט פֿאַר אונזער בעסערער צוקונפֿט. אין אַ מאָמענט, ווען די צושפּליטערונג פֿון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פֿיהרט צו דער אָבשוואַכונג פֿון אונזער נאַציאָנאַלען פֿראָנט און דאָס אויפֿוועקען דעם קלאַסען־קאַמף ווי אויך די ערציהונג פֿון יונגען דור און גייסט פֿון די אידעאַלען פֿון דעם דאָזיגען קאַמף בעדראָהט דעם אויפֿבוי פֿון א״י, ווענדען מיר זיך צו אייך אַלגעמיינע ציוניסטען, מיט אַנ׳אויפֿפֿאָדערונג צו שליסען אייערע רייהען אַרום אונזער פֿערבאַנד.

אין אויגוסט 1934 האָבען מיר פֿעסטגעשטעלט אין קראַקאַ די אידעאישע פּלאַטפֿאָרם פֿון אונזער פֿערבאַנד. פּרימאַט פֿון פֿאָלק איבער פּאַרטיי — דאָס איז דער תוך און תמצית פֿון אונזער אידעאָלאָגיע. דעם דאָזיגען פּרינציפּ מוזען מיר איינפֿיהרען אין לעבען און דעריבער האָבען מיר אַרויסגערוקט די לאָזונג פֿון זעלבּסטשטענדיגקייט און אומאָבּהענגיגקייט פֿון אַלגעמיינעם ציוניזם, אָרגאַנזירט אין איין דיסציפּלינירטען פֿערבאַנד, וואָס זאָל זיך שטיצען אויף אידעאישער געמיינזאַמקייט.

קאַפּיטאַל און אַרבייט ווילען מיר איינשפּאַנען אין דינסט פֿון פֿאָלק. מיר ווילען נישט דערלאָזען דערצו, אַז אין קלאַסען־קאַמף זאָל געהן לאיבוד די ענערגיע פֿון פֿאָלק אין פּעריאָד פֿון א״י־אויפֿבוי. מיר ווילען אַנ׳ארץ־ישראל, וואָס זאָל רעגירט ווערען אויף אַ גערעכטען אופֿן לגבי אַלע שיכטען פֿון פֿאָלק. וואָס אַרבייטען צוזאַמען ביים אויפֿבוי פֿון לאַנד. די לאָזונג פֿון פּאַרטייאישער אָדער קלאַסען־חלוציות שטעלען מיר ענטגעגען דער לאָזונג פֿון נאַציאָנאַלער חלוציות. דעריבער ווילען מיר, אַז סיי דער אַרבייטער, און סיי דער אַרבייטס געבער זאָלען זיין אָרגאַניזירט אויף אַזעלכע יסודות, דאָס זיי זאָלען געמיינזאַם רעאַליזירען דעם פּרינציפּ פֿון האַרמאָנישע פֿערבינדונג פֿון אַלע שעפֿערישע כּוחות פֿון לאַנד מיט אינזער פּראָגראַם און שטיצענדיג זיך אויף אונזער פֿערבאַנד.

נאָך דער 4־טער קאָנפֿערענץ אין קראַקאַ קענען מיר פֿעסטשטעלען מיט אַ רוהיגען געוויסען, אַז בעגרייפֿענדיג די גרויסע פֿעראַנטוואָרטליכקייט. וואָס ליגט אויף אונז, האָבען מיר אויף דער קראַקאָווער קאָנפֿערענץ אויסגעשטרעקט די האַנד צו פֿערשטענדיגונג, ווייל מיר זענען געלייטעט געוואָרען דורך דער איבערצייגונג, אַז ביי דער געמיינזאַמער אַרבייט פֿאַר דעם געמיינזאַמען ציל וועלען ביסלעכווייז פֿערשווינדען די מיינונגס־פֿערשידענהייטען אין אונזער לאַגער. אונזער האַנד, וואָס איז אויסגעשטרעקט געוואָרען צו פֿערשטענדיגונג, איז אָבגעשטויסען געוואָרען. אונזער פֿערבאַנד רעפּרעזענטירט נישט דעם אַזוי ג. רעכטען אַלגעמיינעם ציוניזם. פֿון ערשטען מאָמענט אָן, נישט דעם א. ג. פּראָגרעסיווען אַלגעמיינעם ציוניזם נאָר דעם אומאָבהענגיגען, אינטעגראַלען און איינציגען אַלגעמיינעם ציוניזם און פֿאַר זיין נצחון האָבען מיר געקעמפֿט און וועלען ווייטער קעמפֿען. עס וועט קומען אַ ציַיט. ווען די, וועלכע האָבען איצט צובראָכען דעם פֿראָנט פֿון אַלגעמיינעם ציוניזם, וועלען איינזעהען, דאָס זיי זענען אַרויף אויף אַ פֿאַלשען וועג, אויף אַ וועג ,וואָס איז שעדליך פֿאַר דער ציוניסטישער בעוועגונג. ערב דעם 9־טען קאָנגרעס, פֿערזיכערט די קראַפֿט און נצחון פֿון אונזער פֿערבאַנד, כּדי ער זאָל קענען ערפֿיהלען זיין איינציגען ציל. דינען דעם גאַנצען פֿאָלק, פֿאַר׳ן גאַנצן ציוניזם און פֿאַר אַ גרויס. יודיש ארץ־ישראל.“

Doktór

Z. Henrykowski

ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

וואוינט יעצט

9 טראַוגוטאַ 9

טעל. 262-98

נעהמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 6—9 אָווענד.

פֿאַר פֿרויען אַ ספּעצ. וואַרטע־זאַל

ראַטעוועט אייער געזונט

קראַנקע אויף רופּטורען (ברוך־קראַנקהייטען)

ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל־גומי־באַנדאַזשען פֿון מיין מעטאָדע העלפֿען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציעס פֿון אַלע מינים ברוך־קראַנקהייטען (רופּטורען) אַפֿילו די עלטעסטע און געפֿעהרליכסטע ביי מענער, פֿרויען און קינדער

דאָס אַראָפּלאָזען זיך פֿון מאָגען און קישקעס בעזייטיגט איך דורך פֿערלעגען ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך־באַנדאַזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל־גאָרסעטן אויף ביינער־שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פֿעהלערן אָרטאָפּעדישע הייל־אַפּאַראַטען אויף פּלאַטפֿוס.

ספּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס־מאָדעלען, אויף זשילאַסעס. — גומי־זאָקן לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פֿיס

ספּעציעלער אַנשטאַלט פֿאַר הייל־אָרטאָפּעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)

(פּאַרטער פּאַרטער), טעל. 177-09 נאָהנט פֿון לאָדזער פֿאַבריקס־באַהנהויף

בעמערקונג: דאָס ערשיינען פֿון די קראַנקע איזאויסבעדינגט נויטיג. צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען און דאַנק־בריף.

(אין זגעזש אויף סלאָמאַסקע № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

די ערעפנונג פון אינטערנאַצ. פּוטער-יריד אין ווילנע

ווילנע.

שבת, 11 אַ זייגער אינדערפריה, איז פאָרגעקומען אין דער האַנדעלס-קאַמער די ערעפנונג פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען פּוטער-יריד אין ווילנע.

אין דעם גרויסען זאַל פון דער האַנדעלס-קאַמער האָבען זיך צונויפגעקליבען די פאַרשטעהער פון דער מאַכט, די אנטיילנעמער פון דעם יריד און אַנד. דעם האַנדעלס-מיניסטער רייכמאַן האָט רעפּרעזענטירט דער דעפּאַרטאַמענט - דירעקטאָר קאַנדעל, וועלכער איז געקומען אין בעגלייטונג פון אָפּטיילונגס-שעף סאַנגאַילאָ.

אין נאָמען פון קאָמיטעט פון צפון-יריד האָט דער פּרעזעס רוזינסקי בעגריסט די געסט, די פאָרשטעהער פון דער צענטראַלער און אָרטיגער מאַכט און אָנגעוויזען אויף דער גרויסער אַרבייט, וועלכע ווילנע האָט נאָך אַדורכצופיהרען כדי צו פערפעסטיגען די נייע פּלאַצובקע. אַ סך איז אָבער אָפּהענגיג פון דער בעציהונג פון דער בראַנזשע גופא. ער האָט אויך אָנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו אָרגאַניזירען דעם עקספּאָרט פון די אייגענע רויה-שטאָפען אַלס אויף אַ ווייטערדיגען עטאַפּ פון דער אָנגעהויבענער אַרבייט. צום סוף דאַנקט דער פּרעזעס רוזינסקי די פאַרשטעהער פון האַנדעלס-מיניסטעריום פאַר זייער מיטאַרבייט.

אַ לענגערן רעפעראַט וועגן דער סטרוקטור פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען צפון-יריד האָט געלייענט דער פּרעזעס פון אויספיהר - קאָמיטעט אינזש. קב-ונקי. ער האָט אָנגעוויזען, אַז דער אַל-פוילישער צוזאַמענפאָהר פון די סוחרים און אינדוסטריעלער פון דער פּוטער-בראַנזשע האָט אַנערקענט די וויכטיגקייט פון די פּוטער-ירידן אין פוילען, מחמת צוליב אַ סך סיבות הויבט דער לייפּציגער יריד אָן צו פערלירען זיין בעדייטונג און ווערט בעגרעניצט צו דער ראָל פון אַ לאָקאַלען מאַרק. עס איז דורכגעפיהרט געוואָרען אַ גרינדליכער שטודיום אין פוילען, ווי אויך אין אויסלאַנד וועגען די מעגליכקייטען און פּערספּעקטיוון פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען פּוטער-יריד אין ווילנע, ווי אויך וועגען דער מעגליכקייט צו אָרגאַניזירען דעם עקספּאָרט פון די אייגענע רויה-שטאָפען. דער איצטיגער יריד אין ווילנע טראָגט אויסשליסליך אַ האַנדעלס-כאַראַקטער און איז לחלוטין נישט אויסגערעכענט אויף דעם אויסערליכען עפעקט. פון אויסלענדישע פירמעס זענען אויף דעם יריד רעפּרעזענטירט פראַנקרייך, ענגלאַנד רומעניע און נאָך איינִיגע מלוכות.

אין נאָמען פון האַנדעלס-מיניסטער רייכמאַן בעגריסט דער דעפּאַרטאַמענט-דירעקטאָר קאַנצעל.

אין דער געשיכטע פון פוילישען פּוטערוואַרג — זאָגט דיר. קאַנצעל — האָט דער היינטיגער טאָג אַ בעזונדערס וויכטיגע בעדייטונג און אין דעם פערגאַנגענעם יאָהר זענען אויף דעם פּוטער-יריד אין ווילנע געמאַכט געוואָרען היבשע אומזאַצען. היינטיגעס יאָהר טראָגט דער יריד אַן אינטערנאַציאָנאַלען כאַראַקטער און דאַרף בעגריסט ווערן אַלס אַן אויסדרוק פון אונזער ווירטשאַפטליכער עקספּאַנסיע.

דער איצטיגער 1-טער אינטערנאַציאָנאַלער פּוטער-יריד נעמט אַרום די גאַנצע הונדערט פּראָצענט פון פוילישע אימפּאָרטערן, ווי אויך אַ גאַנצע רייה אונטערנעמונגען פון ענגלאַנד, פראַנקרייך, רומעניע און אַנד. לענדער, וועלכע האָבען זיך פעראינטערעסירט מיט דעם ניי-ענטשטאַנענעם צענטער פון פּוטערוואַרג אין פוילען. עס איז דערבער צו האָפען, אַז די אינסטיטוציע פון די פּוטערוואַרג-ירידן וועט זיך ווייטער ענטוויקלען. דער ערפאָלג פון די דאָזיגע ירידן איז אָבער אין אַ גרויסער מאָס אָפּהענגיג פון דער פאַרשטענדניש, וועלכע עס וועט אַרויסווייזען פאַר דער דאָזיגער אימפּרעזע די פּוטער-בראַנזשע גופא.

אין נאָמען פון האַנדעלס-מיניסטער ווינשט דיר. קאַנצעל דער אימפּרעזע ערפאָלג.

ס'האָט נאָך בעגריסט דער וויצע-פּרעזידענט גראָדזיצקי.

נאָך דער פייערליכער פערזאַמלונג אין דער האַנדעלס-קאַמער איז דער פערזאַמעלטער עולם אַוועק אין בערנאַרדינער גאָרטען, וואו ס'קומט פאָר דער יריד. נאָך אַ קורצער בעגריסונג פון דירעקטאָר לוטשקאָווסקי האָט דער דיר. קאַנצעל איבערגעשניטען די לענטע און דערקלערט דעם יריד אַלס געעפענט.

היינט פּרעזענטירען מיר אַ פילם, וועלכער ריהרט און ענטציקט, דער שענסטער מוזיקאַלישער ראָמאַנס, געבויט אויפ'ן גרונד פון פּרעכטיגסטע רעווי א. ג.

קלאַנג-קינא CAPITOL

זאַוואַדזקאַ 16

„איך האָב טעמפּעראַמענט"

אין זינגט די שעהנע

Marion Davies

מיט'ן אַנטייל פון צוויי הונדערט טענצערינס.

אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאָבע און אַקטואַליטעטען.

אָנהייב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 5 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12.30 בייטאָג

דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

---

500 zł. wynagrodzenia
dam za wyrobienie mi jakiejk. posady w fabryce lub biurze. Skromne wymagania. Oferty sub.: „Wszechstronny — Kaucja" do admin.

Dr. med.
ANTONI ZALEWSKI
Chirurgja i Ortopedja
przeprowadził się
na ul. GŁÓWNĄ 5, tel. 136-60.
przyjmuje od 4–6 ppoł.

אויערן, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוזאַ- אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַ- טאָרישעס פון 9–2 און פון 4–8 אָוונט

לעטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-קאַבינעט
ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

דרוקעריי און ליטאָגראַפיע
פון **י. דיאַמענט**
איז איבערגעטראָגען געוואָרען
אויף קילינסקיעגאָ 63, אין הויף
טעל. 188-76

דער
פאָטאָגראַפישער אַטעליער „POLONJA"
גדאַנסקאַ 31
גיט אַלס פּרעמיע אויף אַ קורצע צייט
7 רעטושירטע פאָטאָגראַפיעס
מיט אַ פערגרעסערונג נאָר פאַר 1.50
פאַר יודען, וואָס פאָהרען נאָך פּאַלעסטינאַ, ווערט אויסגעפערטיגט אַלע אַרט פּאַס-פאָטאָגראַפיעס שנעל, גוט און ביליג.
בעמערקונג: גרויסע בילדער מאַך איך צו זעהר נידריגע פּרייזען.
מיט אַכטונג
אינהאַבער: **גוטערמאַן**
לאָדז, גדאַנסקאַ 31.

דאָס איבערגעטראַגענע פון וואַרשאַ
Laboratorjum analiz lekarskich
„SANITAS"
Mag. Chem. G. SZAMES
(abs. kurs. anal. lek. P. Z. H.)
Wólczańska 41, tel. 232-94
פיהרט אויס אַלע אַרט אַנאַליזען פון בלוט, אורין, פלעגמע א. א.
אויפ'ן טעלעפאָנישען פערלאַנג שיקען מיר נאָכן מאַטעריאַל און שיקען אָפּ די אַנאַליזען שהיים

ווערקשטאַט פון שירמס
און שפּאַציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאָדז, נאַרוטאָוויטשאַ 19
עמפּפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ-פּרייזען.
נעמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-78
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועגעריש-קראַנקע, מענער-שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג אַ גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

שנעל-דרוקעריי בראַמבערג
צעגעלניאַנאַ 8. טעל. 255-09
פיהרט אויס:
בריף-בויגען, קאָנווערטען, רעכענונגען, קוויטאַנציעס, פערלאָבונגס- און חתונה-קאַרטען, ווזיט-קאַרטען, פּריקאַ-און קאָנפעקציע-עטיקעטען, שטרימפּ-באַנדראָלען
רעעלע מאַדערנע !!! און שעהן ביליג

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

ראַקאַלען

אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר 2 יונגעלייט, אויך אַנ'אָרט צו אַרבייט צו פערמיטען פּאָמאָרסקאַ 25, וו. 89. 9186

אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר צוויי מיידלעך, עווענטועל מיט קעסט. זשעראָמסקיעגאָ 67, פראָנט, צווייטער שטאָק, וואוינונג 14.

פערשידענעס

Zaginiony został kwit inkasowy na Zł. 60.— wydany przez Bank Kupiecko-Kredytowy na imię Sz. Hostyka. Kwit unieważnia się.

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na imię Cwajgenbauma Jakóba, na Zł. 10.— № licznika 16071287/54823.

פרייע פּאָסטענס

ס'ווערט געזוכט אַ קוואַליפיצירטע קנעפּעל-נייהערין צו וועש און צום פּרעסען. טעגענבוים, ליסטאָפּאַדאַ 13, 11. ביים צייטונגס-פערקויפער. 9314

ד"ר
ס. קאַנטאָר
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען (מענער-שוואַכע)
פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אָן פון 8–2 נ"מ און פון 6–9 אָוו.

שייטלען
מיט פּאַריזער שרינדן און פערטיגע שייטלען
ביי **קערש.**
סקוזשראַוואַ 15

ווייכפיג פאַר דאַמען
נאָר **2** זל. ווערען פאַר איבערגע-מאַכט די עלטסטע
היטען
אויף גאַנץ ניי און אויך נייע היטען צו-
3.50 געדענקט די אדרעס
Modystka „TOLA"
23 Zawadzka 23

Dr. med. **Niewiażski**
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַבדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראָגמ. 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. Med.
J. Schlosser
כירורג
צעגעלניאַנאַ 30 טעל. 122-16
נעהמט אָן טעגליך פון 4–7 אָוו.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 10–12 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייז

Dr. med. **M. TAUBENHAUS**
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4–8 אָוונד.

אַנאָנסען
— אין —
פאָלקסבלאַט
האָבען גרויס ערפאָלג

לעכער
ווערען אויסגענעמט
ביי
שרודמיעסקאַ 8

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

סאַנאַטאָריום
אין בעלמי
פאַר דערוואַקסענע און קינדער
איז ווידער געעפענט!
שטענדיגע ערצטליכע בעהאַנדלונג. פאָר. ציגליכע ריטועל-דיעטעטישע קוך און אַלע בעקוועהמליכקייטען. מעסיגע פּרייזען!
צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט און אין לאָדז טעלעפ. 122-60 און 127-81.
לונגען-ליידענדע ווערען נישט אָנגענומען.

אַלע ווייסעס,
צו
קליידער, אַנצוגען, מאַנטלען, קינדער-גאַרדעראָב און וועש
וואַשט, פּוצט, רייניגט און פאַרבט
די בעוואוסטע יודישע כעמישע וועשעריי און פאַרבערי
„עריקאַ"
מלינאַרסקאַ 2 (ביים רוג בושצשינער)
די ביליגסטע פּרייזען, רעעלע, אונשעדליכע אויספיהרונג!
צופאָהר מיט די טראַמוואַיען 1, 6, 14.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה
[illegible] 18 גר. [illegible] 24 גר. [illegible]
[illegible] 40 [illegible]
[illegible] 12 [illegible] 18 [illegible]
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] 10 גר. [illegible]

אַבאָנעמענטס-פּרייז:
אין לאָדז - 4 זלאָטעס אַ חודש [illegible]
[illegible] 5 זל. [illegible] 7 זל. [illegible] 1 דאָל.

[illegible]

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

ביי דער רולעטקע אין מאנטע-קארלא

טיפען מענשען אין דער גרעסטער שפיל-שטאט אין דער וועלט

פון נ. ב. לינדער

די ערשטע זאך, וואס ווארפט זיך א פרעמ-דען מענשען אין די אויגען ווען ער קומט אריין אין דער בארימטער קאסינא אין מאנטע-קארלא איז די גרויסע צאהל געסט און בעזוכער, וואס שפאצירען ארום איבער די סאלאנען אדער זיצען אויסגעצויגען אויף די קליינע, ווייך געבעטע פאר-טעלען אין די ווינקלען פון די סאלאנען און בע-טראכטען די מענשען וואס שפאצירן ארום וואלט איהר געמיינט, אז אט די אלע ארומשפאצירער און פאטעלען-זיצער זענען טאקע נישט מעהר ווי צו-פעליגע בעזוכער, פערביי-פאהרער, וואס האבען זיך אריינגעכאפט א קוק טאן, וואס די דאזיגע וועלט-בעריהמטע קאסינא שטעלט מיט זיך פאר און ווי אזוי די זעהט אויס פון אינעווייניג. אזוי האב איך אויך געמיינט ביי מיין ערשטען בעזוך אין דער קאסינא. דאס צווייטע מאל אבער, ווען איך בין געקומען אהין, האב איך זיך דערוואוסט עפעס מעהר וועגען אט די מענשען דארט.

דערוויס איך זיך קודם-כל, אז נישט אלע, ווייט נישט אלע, פון די מענשען, וואס שפאצירען ארום איבער די סאלאנען, אדער זיצען אויסגעצויגען אין די פאטעלען, זענען באמת זייטיגע צושויער, בלויז צופעליגע בעזוכער, ווי זיי זעהען אויס, אין די אויגען פון א פרעמדען, פון א גאסט. די מער-סטע פערשוינען דארט האט זיך יעדערער זיין שליחות, זיין מיסיע אויסצופיהרען אין די סאלאנען פון דער קאסינא און ווי אזוי זיי פיהרען אדורך זייערע מיסיעס.

א מיטעליעהריגע דאמע פון אן אריסטאקראַ-טישען אויסזעהן און נעט, אבער בעשיידען גע-קליידעט, וועלכע שפאצירט ארום מיט געמאסטענע טריט, דא אין איין סאלאן, דא אין א צווייטען. פון צייט צו צייט שטעלט זי זיך אפ ביי איינעם פון די רולעט-טישען, כאפט א קוק אויפ'ן גאנג פון דעם אזארט-שפיל, טוט א מעסט-אפ מיט א בליק דעם עולם שפילער ארום דעם טיש און — אדער זי בלייבט ביי יענעם טיש, אדער זי שפאצירט זי, געלאסען אוועק צו א צווייטען טיש, אדער גאר אין אן'אנדערן סאלאן אריין.

ווער-זשע איז די דאזיגע מיטעליעהריגע אריס-טאקראטקע, מיט דער שלאנקער, גראציעזער, כמעט מיידעלשער פיגור? וועמען זוכט זי אין דער קאסי-נא און צו וואס קומט זי אהער יעדען נאכמיטאג!?

דערוויס איך זיך אזא געשיכטע וועגען דער דאזיגער דאמע:

איהר אריסטאקראטיש אויסזעהן און פרינצעס-ליכע מאנירליכקייט זענען נישט קיין "געבארגטע" זאכען און נישט קיין געקינצעלטע. זי איז אליין טאקע אן עכטע אריסטאקראטקע, נאר א געוועזענע די איז א טאכטער פון א געוועזענער הויף-טיטוליר-טער, אדעליגער רוסישער פאמיליע. איז געווען א גאר גרויסע מיוחסת אין פעטערבורג אין די צייטען פון'ם צאר און א גאר אפטער גאסט אין צארישען הויף. הויפלייט און מיניסטארען האבען זיך צו איהר געשמייכעלט, איהר געקושט די האנד, און דער צאר אליין האט נישט איינמאל געטאנצט מיט איהר אויף די בעלער אין ווינטער-פאלאץ. אבער דאס איז געווען מיט א צוויי-צעהנדליג יאהר צוריק. זי אליין איז דעמאלט נאך קיין צוואנציג יאהר נישט אלט געווען. נאר שיין איז זי געווען — אין איהר פנים נישט אריינצוקוקען, און אויך צובאלעוועט, שטארק צעלאזען, אזוי ווי אלע צארישע הויף-דאמעס פון יענער צייט, פון דער ראספוטין-צייט. וואס מיט איהר איז פארגעקומען פון זינט יענער "גאל-דענער" צייט אן ביז היינט — וועגען דעם שווייגט די געשיכטע.

היינט איז זי אן'אגענטקע פון א פענסיאן, א האטעל הייסט עס, וואס שטעהט ערגיץ נישט ווייט פון מאנטע קארלא אויף דעם וועג אראפ קיין ניצע. אבער דאס איז נישט עפעס גלאט אזוי א פענסיאן, נישט סתם א האטעל פאר טוריס-טען. א, ניין! אין אמת'ן איז דער "פענסיאן", וואו די דאזיגע אריסטאקראטקע איז אנגעשטעלט פאר אן'אגענטקע, א לעב-און-הוליע-פלאץ פאר "לעב-יונגען" מיט פולע טייסטערס און מיט ברענענדיגע תאוות, וואס ווילען און קאנען זי פערגינען א זינדיג-צו-טון אויף דעם ברייטען שטייגער. די הויפט-קונדען פון אט דעם "פענסיאן" זענען אנגע-פאהרענע באנדיטען, וועמען ס'האט אפגעגליקט צו געווינען אפותיקות אויף דער רולעטקע און וואס זענען גרייט צו לאזען זיך וואוילגעהן און געשמאק א הוליע צו טון.

אויף אט אזעלכע פערשוינען דארף די דאזיגע אגענטקע האלטען אנ'אויג און זעהען, איבערצו-געווינען זיי פאר קונדען פון דעם "פענסיאן", איידער זיי פטר'ן צוריק דאס געוואונענע געלד.

אט דאס איז די "ארבייט" פון דער דאזיגער גע-וועזענער צארישער הויף-דאמע אין דער קאסינא, אין מאנטע-קארלא. דאס איז איהר שליחות דארט. דערפון לעבט זי און האלט נאך אויס, אין ניצע און אין פאריז, א גאנצע משפחה קרובים, פער-ארימטע קניאזען און גראפען מיט זייערע פרויען און קינדער — אלע "געפאלענע מלאכים", אזוי ווי זי אליין.

האט איהר איין מוסטער פון דער רייכער פערשידענארטיגער טיפען-גאלעריי, וואס מען זעהט אין די סאלאנען פון דער קאסינא אין מאנטע קארלא. א צווייטער מוסטער איז:

א יונגע דאמע, די פרוי פון א בעלגישען פאסט-בעאמטען. זי רעדט אביסעל ענגליש. זי לעגט מיר פאר ביי איהר אפצוקויפען א שעהנעם מעדאליאנטשיק, געשניצט פון עלפאנט-ביין, מיט גאלד-פעדים, בעצירט און געפאסט אין א זיל-בערן רעמעל, פיליגרי-ארבייט. זי ווייזט מיר ווי דער מעדאליאן עפענט זיך. זעה איך אינעווייניג א פאטאגראפיש בילדעל. זאגט זי מיר, אז דאס איז טאקע איהר מאן. ער האט דעם מעדאליאן איהר געגעבען נאך ווען ער איז איהר חתן געווען.

וויל זי איצט פערקויפען דעם מעדאליאן, אינאיי-נעם מיט'ן בילדעל, פאר פופציג פראנק. אזוי פיל זאגט זי, פעהלט איהר צום באהן-בילעט אהיים. און זי גרייט דאס אוועקצוגעבען א מציאה.

* * *

לאמיר בעסער אייך בעקענען מיט נאך איין מוסטער פון דער קאסינא'ס טיפען-גאלעריי. מיט איינעם, וואס איז אפשר דער אינטערעסאנטסטער טיפ שפילער אין דער קאסינא.

דאס איז אנ'אלטער מאן, א זקן פון אריבער זיבעציג, און וואס זעהט אויס ווי פון א יאהר ניינציג.

אין קאסינא אריין און פון דער קאסינא אהיים ברענגט איהם צופיהרען אונטער'ן ארעם — אמאל א דאמע אין שווארצען, זיינע א טאכטער, און אמאל א יונגער בלאנדער הויכער בחור מיט רויטע בעקלעך און כמעט א מיידעלשען פנים — זיינ'ס, דעם אלטענ'ס אנ'אייניקעל. ביים רולעט-טיש זיצט אט דער אלטער תמיד טיף געבויגען מיט'ן קאפ אנגעשפארט אויפ'ן שטעקען צווישען די פיס. אין איין האנד האלט ער א בליישטיפט און פערצייכענט כסדר עפעס ציפערן אויף א שטיקעל פאפיר. מיט דער צווייטער האנד האלט ער אין איין אויסגלייכען די הויפענס "טשיפס", וואס וואק-סען און מעהרען זיך כסדר מיט'ן גאנג פון שפיל. ער געווינט נישט אלעמאל. ער פערלירט אמאל אויך. אבער זיינע געווינסטען שטייגען אלעמאל אריבער זיינע פערלוסטען. ווארים ער שפילט מיט א סיסטעם, מיט א וויסענשאפטליכער אויסרעכענונג און לויט זיינע אייגענע מעטאדען. אין אט דעם טאקע ליגט זיין גרויסער ווערט פאר'ן שפילער-סינ-דיקאט, ביי וועמען ער איז אנגעשטעלט שוין זינט א סך יאהרען.

אליין איז אט דער אלטער א געוועזענער לעה-רער פון מאטעמאטיק אין א הויך-שול אין לוצערן. אין 1913 האט אין מאנטע קארלא זיך ארגאניזירט א נייער שפילער-סינדיקאט. דאס איז אנ'אגענ-טור, וואס האט קונדען איבער דער גאנצער וועלט און שפילט פאר זיי, מיט זייער געלד, און די רולעטען אין מאנטע קארלא. ווער עס וויל, קען זיך אבאנירען ביי דעם דאזיגען סינדיקאט פאר אזוי פיל און אזוי פיל א יאהר, און לויט דער סומע, וואס דער אבאנענט שטעלט איין, דורכ'ן סינדיקאט אויף דער רולעטקע, אזא פראצענט בע קומט ער פון דעם סינדיקאט'ס געווינסטען.

זענען פאראן אין מאנטע קארלא נישט איין סינדיקאט אזעלכער און יעדער סינדיקאט האט זיך זיינע ספעציאליסטען-שפילער אין דער קאסינא.

דער בעסטער שפילער אבער, דער געשיקט-סטער מאטעמאטיקער צווישען זיי און דער פלינק-סטער בעל-חשבון איז דוקא אט יענער אלטער. ער איז דער אפסטער און גרעסטער בעווינער. און ממילא אויך דער גרעסטער פערדינער צווישען די אלע סינדיקאט-שפילער אין דער קאסינא. איז אט דער אלטער היינט שוין אליין א רייכער מענש. ער דארף דאס שפילען אויף כפרות און וויל שוין טאקע מעהר נישט שפילען. איז ער אבער געבונדען מיט זיין סינדיקאט דורך א יעהרליכען קאנטראקט און יעדעס מאל, וואס דער קאנטראקט מיט איהם דארף בענייט ווערען, ווענדט אן דער סינדיקאט אלערליי קונצען און תחבולות אויסצווירקען ביים אלטען א בענייאונג פונ'ם קאנטראקט. מ'בעוויליגט איהם אלערליי פריווילעגיעס: ווינציגער שטונדען אין קאסינא, דעם בעסטען פלאץ ביים טיש אינ'ם בעסטען סאלאן, און דעם העכסטען פראצענט, וואס מען צאהלט א שפילער.

קארלסבאד אמאל און היינט

(א בריוו) :—: פון ב. א. גליקסמאן

דאס וועלט-בעריהמטע קור-ארט "קארלסבאד" פיהלט אויך דעם קריזיס, נישטא דאס לעבען און די איינקונפטען פון אמאל, בעקלאגען זיך די האָ-טעל-בעזיצער, קרעמער און קור-פערוואלטונג.

רוסלאנד פעהלט אונז, בעקלאגען זיך אלע איינוואוינער, רוסלאנד זאגען זיי, וואס האט אמאל געהאט פון כל טוב.

אויך פון אנדערע לענדער קומען ווייניגער קור-געסט. דער קריזיס און די מלחמה-געפאהר שטערט דעם צופאהר. זענען טאקי די באדע-הייזער נאר טעטיג 6 טעג אין דער וואך, פון 8 ביז 3 א זייגער. ווען אין נארמאלע צייטען זענען זיי טעטיג געווען פון 6 פריה ביז 6 אוונד אפילו זונטאג אויך א האלבען טאג.

נישט ווייניגער בעקלאגען זיך די קור-געסט גופא. אמעריקאנער דערמאהנען מיך, אז פאר עט-ליכע יאהר האבען זיי געוואוינט אין בעריהמטען האטעל "בריסטאל" און מיר געגעבען צדקה לרוב און היינט וואוינען זיי אין א ביליג האטעלכי'ל און מוזען זיך רעכענען מיט יעדער קראן. זיי דערצעהלען מיר זייער פעקעל צרות און, אז מאנכע פון זייערע קאלעגען האבען נישט אויף הוצאות אהערצוקומען.

א טשעכישער אלטער בעקאנטער דערצעהלט מיר די צרות פון היטלער-לאנד וואו זיינע קרובים וואוינען — שטעלען זיך די האר קאפויער.

אונזערע פוילישע געסט דערצעהלען אויך זיי-ערע עגמת נפשן' איינער וויצעלט זיך, ווען ער דערזעהט א באנדאזשירטען, פרעגט ער, צי איז דאס נישט א לאדזער יודישער ראטמאן?

טראכט איך מיר: א קלאג צום געלעכטער!

אויך ד"ר ראבינער צעגלער, וואס האט גרוי-סע פערדינסטען פאר'ן קארלסבאדער מושב זקנים א וואונדער-שעהנער בנין פאר קרוב 50 זקנים בעט זיך אין זיינע דרשות מ'זאל מנדב זיין לטובת דעם זקנים-הויז וואס ארבייט מיט א דע-פיציט. (הגם דער רוב פענסיאנערען צאהלען 1000 קראן א חודש) ער דערמאהנט דעם "והדרת פני זקן" און פיהרט אויס: "ס'איז נישט דאס קארלסבאד פון אמאל."

טראכט איך מיר: וואס זאלען מיר נאך זא-גען, אז מיר האלטען אויס אין אונזער לאדזער זקנים-הויז 250 פערזאן און די זקנים צאהלען אונז נישט קיין חודש געלד!

און א בקשה האב איך: אויב לאדז האט גע-בויט די סינאגאגע לויט דעם קארלסבאדער מוסטער וואלט כדאי געווען, אז מיר זאלען איצט בויען א ביי זקנים-הויז פאר יודישע אינטעליגענץ אויך לויט דעם קארלסבאדער מוסטער, נאר מיט א כשר'ע קיך, וואס לאדז נויטיגט זיך אזוי שטארק. א פלאץ איז פערהאן, א טייל ציגעל אויך, נאר מזומן פעהלט. אפשר וועט זיך ווער אפרופען דערויף, און זאל לאדז בלייבען ביים גוטען שם אלס צדקה-שטאט.

מאגדא לופעסקו

געליבטע פון רומענישן קעניג

(די געשיכטע דערצעהלט מאגדא'ס מומע)

— 5 —

עס זענען געווען א סך אזעלכע טעג ווען איטקע האט געפיהלט אזא וואונדערליכען געפיהל, ווען זי האט זיך איינגעהערט צום פאסטוכ'ס פייפעל אז עס האט זיך איהר געדוכט, אז די נשמה איהרע געהט אויס אין אזא זיסען פיין, וואס מען קאן מיט קיין ווערטער נישט אנרופען...

ווען איטקע פלעגט אהיימקומען פון איהר שוועסטער צוריק אין שטעטעל אריין, צו איהרע עלטערן, האט זי זיך דארט לאנג נישט געקאנט איינהאלטען און עפעס אזא בענקענדער געפיהל פלעגט איהר ארומכאפען צוריקצופאהרען קיין טע-מעלאי.

איטקע פערליבט זיך און אנטלויפט מיט א שגץ

און איינמאל אויף א בעזוך צו גאסט ביי איהר שוועסטער, האט זיך איטקע פערליבט אין א "וואקאר" (פאסטוך) פון טעמעלאי, א שגץ פון עטליכע און צוואנציג יאהר, און זי איז מיט איהם אנטלאפען..

ווען איטקע'ס פרומע עלטערן זענען דערפון געוואויר געווארען האבען זיי מרעיש עולם געווען אבער ס'האט זיי גארנישט געהאלפען.

איטקע איז אנטלאפען מיט'ן פאסטוך און קיינער האט נישט געוואוסט, וואו זיי זענען.

אזוי זענען אוועקגעגאנגען פינף יאהר און פון איטקען האבען איהרע עלטערן נישט געהערט..

צו איהר שוועסטער קעניע'ן האט איטקע יא געשריבען א פאר בריוו, אבער די בריוו האבען געמוזט זיין א סוד פאר איהרע עלטערן, ווייל דאס וואלט זיי געטוהן אוועקטרייבען אין גרוב. זי האט זיך פאר איהר שוועסטער פערטרויט, אז זי וואוינט מיט יאנקא'ן (אזוי האט דער פאסטוך געהייסען), ערגעץ אין א דערפעל ביים דונאי (א טייך אין רומעניע) וואו ער איז א פאסטוך ביי א פריץ, און זי איז גליקליך, איבערגליקליך...

פון איהר שוועסטער'ס גליק האט קעניע גע-וויינט און געקלאגט אבער ס'האט איהר ווייניג-וואס געהאלפען. איטע האט איהר געליבטען, דעם פאס-טוך, נישט געוואלט איבערלאזען און האט געלעבט ווי די העלדינס אין די ביכער, מיט וועלכע זי האט זיך אזויפיל אנגעלייענט)

פון עגמת נפש און אזויפיל צער, וואס ר' נחמן מיט זיין ווייב האבען זיך אנגעליטען פון זייערע קינדער, ווער שמועסט פון זייער מוזינקע, איטקע זענען זיי אזוי צעבראכען געווארען, אז ביידע זענען אין איין יאהר צייט געשטארבען.

און ווען זיי לעבען נאך ביידע כאטש איין האלב יאהר, וואלטען זיי נאך געווען דערלעבט צו זעהן זייער מוזינקע איטקע'ן, וועלכע האט זיך אויסגעניכטערט פון איהר ראמאנטישען טשאד און האט זי צוריק אומגעקעהרט אהיים.

אבער וואו האט זי שוין איצטער געהאט א היים?

איהרע טאטע-מאמע זענען שוין געווען ביי איהר אהיימקומען אויפ'ן עולם האמת און זיין מיט פריידע'ן אדער מיט גאלדע'ן האט זי אויך נישט געקאנט, ווייל עס איז זיי אליין אויך נישט געווען אזוי גוט, האט זי זיך שוין איצט אויף שטענדיג בעזעצט אין טעמעלאי, ביי איהר שוועסטער קעניע.

די צרות און ענטוישונגען, וואס איטקע האט געליטען אין איהר ליבע מיט'ן פאסטוך יאנקא זענען איינגיכען פאריבער ביי איהר און זי האט נאכאמאל אויפגעבליהט א לויטערע און א ליכטיגע און א שעהנע.

און נאך מעהר: איטקע'ס ליבע - ערפאהרונג אין לעבען האט איהר נאך צוגעגעבען א בעזונ-דערן חן און האט זי נאך מעהר געמאכט אינטע-רעסאנטער און אנציהענדער ביי מענשען.

איטקע קומט צוריק און ווערט א יודיש מיידעל

איז אינגאנצען אדורך ארום א יאהר צייט נאך איהר צוריקקומען צו איהר שוועסטער ווי איטקע איז א כלה געווארען פאר א טעמעלאיער חתן און זי האט מיט איהם חתונה געהאט.

כאטש איטקע האט געהאט אזא פערגאנגענהייט האט עס איהר אבער נישט געשאדט צום שידוך און זי האט זעהר גוט אויסגעפיהרט.

איהר מאנ'ס פאטער האט געהאלטען די טע-מעלאיער קרעטשמע, וואס איז געשטאנען פיר ווייארסט פון טעמעלאי, און נאך וואלף ליפע'ס חתונה האבען מיט איטקע'ן האט דער פאטער איהם איבערגעגעבען די קרעטשמע, און ער אליין (דער פאטער) האט זיך אויפגעמאכט א שענק אין א אנדער דארף.

איטע'ס מאן, וואלף ליפע, האט געטראגען זיין נאמען נאך זיין מוטער'ס א ברודער, זאב-ליפע וועמענס נאמען עס איז אין רומעניע זעהר בע-קאנט געווען דערמיט, וואס מען האט אויף איהם אמאל געמאכט אנ'עלילת-דם בלבול און עס האט געהאלטען דערביי, אז א דארף מיט יודען זאלען אויסגעקוילעט ווערען ווי די לעמער, אבער דער בלבול האט געפלאצט און מען האט זאב ליפע'ן ריינגעוואשען.

און זאב ליפע'ס נאמען איז אין געוויסע רומענישע שטעט און דערפער אזוי בעריהמט, אז מען דערצעהלט שוין וועגען איהם לעגענדעס.

וואלף-ליפע — די געשיכטע פון אנ'עלילת דם

וועגען דעם עלילת-דם-בלבול דערצעהלט מען למשל, אזא מין מעשה:

זאב ליפע איז געווען אנ'ארענדאר און ער האט געהאלטען זיין קרעטשמע נישט ווייט פון דער שטאט דאראהאי, איז אבער נישט ווייט פון איהם געווען נאך א קרעטשמע, אבער יענער ארענ-דאר איז געווען א גוי, א שונא-ישראל, און פאר שטעהט זיך, אז ער איז געווען זאב ליפעץ א ביטערער שונא. האט ער איהם איינמאל אפגעטאן אזא שפיצעל:

דעם גוי'ישען ארענדאר'ס א שגצ'ל פון צוועלף יאהר איז פלוצים קראנק געווארען און ס'איז געשטארבען. האט דער שונא ישראל נישט גע-רופען דעם גלח מיט די צלמים, אז מען זאל דאס שגצ'ל בעגראבען, נאר וואס-זשע דען האט ער געטאן?

אזוי ווי ס'איז אויסגעפאלען א טאג פאר פסח, האט ער געמאכט א שהייג, אז זיין זהנדעל איז געשטארבען, נאר ער האט גענומען דאס טויטע שגצ'ל צושטאכען מיט א מעסער און האט עס אונטערגעווארפען ביים יודישען ארענדאר אין קעלער. און אויפ'ן דערנאכט, ווען דער ארענדאר וועט זיצען מיט זיין בני-בית ביים סדר, האט דער שונא ישראל, דער גוי'אישער ארענדאר געקלערט וועט ער אהערקומען אין דארף אריין צו דער פאָ-ליציי און וועט מיט די זשאנדארמען בעפאלען דעם יודישען ארענדאר און זוכען צי ער האט נישט דערהרג'עט דאס שגצ'ל און זיין בלוט פערנוצט אין די מצות אויף פסח.

דער ארענדאר, ווי געוועהנליך, האט פון גאר-נישט געוואוסט און ער האט פסח אויף דער נאכט זיך געזעצט צום סדר מיט זיין ווייב און קינדער.

און ווי עס וואלט געווען א בעשערטע זאך פון הימעל, האט דער ארענדאר זאב ליפע זיך גע-פיהלט יענעם אויף דער נאכט צום ערשטען סדר זעהר בגילופנ'דיג, עס איז איהם גאר נאך קיינמאל אזוי נישט פרעהליך געווען אויפ'ן הארצען, האט דער ארענדאר ארונטערגעשיקט זיין דינסט אין קעלער אריין, אז זי זאל ארויפנעהמען נאך וויין פאר די "ארבע כוסות". איז די דינסט ארונ-טערגעגאנגען אין קעלער אריין און איז ארויפ-געקומען אהן וויין, און אליין איז זי געווען אזוי דערשראקען און בלייך. אז קוקענדיג אויף איהר האבען זיך אלע אין הויז אויך מוראדיג דערשראקען.

אבער די דינסט האט קוים קוים געקאנט ארויס רעדען, וואס זי האט געזעהן אין קעלער —

— א טויט קינד, א גע'הרג'עטס!...

(ווייטער מארגען)

סאציאל-ווירטשאפטליכע פראבלעמען פון אמעריק. יודענטום

אינטערעסאנטע דיסקוסיע וועגן פראפעסיאנעלער איבערשיכטונג אויף א קאנפערענץ פון יודישע געזעלשאפטליכע טוער אין אמעריקא

נ י ו י א ר ק, (יט״א). אין לעיק-פלאמיד איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון יודישע סאציאלע טוער פון אלע עקען פון די פעראייניגטע שטאטען. אויף דער קאנפערענץ איז אויספיהרליך באהאנדעלט געווארען דאס פראבלעם פון דער פראפעסיאנעלער אומשיכטונג פון אמעריקאנער יודען. דער פארזיצער פון אלאמעריקאנישען פערבאנד פון די עקזעקוטיווע פון יודישע סאציאלע צענטערס, וויליאם פינטקער, האט געהאלטען דעם הויפט רעפעראט אין וועלכען ער האט צוו. אנד. אויסגעפיהרט:

די אמעריקאנער יודען קענען מעהר נישט רעכענען אויף ערגענצונג פון די אלטע, מענשען-רעזערוואר פון אייראפע, דאס אמעריקאנער יודענטום מוז זוכען פון זיך אליין צו לעזען דאס פראבלעם פון זייער וויטערדיגער עקזיסטענץ, עס וועט נויטיג זיין בעאיינפלוסען די ענטוויקלונג, אנשטאט וואס ביז איצט פלעגען זיך די אמעריקאנער יודען פאסיוו צופאסען צו די רעזולטאטען, פון דער דאזיגער ענטוויקלונג. די „יודישע צענטערן״ וועלען דערביי האבען אויסצופיהרען א פיל אקטיווערע ראל ווי ביז איצט. די „יודישע צענטערן״ וואס פלעגען ביז איצט שטעהען אן א זייט פון די גרויסע שטרייט-פראגען, וועלכע טיילען דאס יודישע לעבען, וועלען מעהר נישט קענען פערנעהמען די דאזיגע נייטראלע שטעלונג און זיך מוזען ענטשיידען אויף א בעשטימטען וועג.

אנ׳אנדער רעפערענט דר. פעלעקמאן, האט סקיצירט א צעהן יאהר פלאן פאר בערופס-אומשיכטונג וואס זאל דורכגעפיהרט ווערען אין ברייטע ראהמען דורך די ענטשפרעכענד גרויסע יודישע קהלות. מיט דעם גאנצען פראבלעם פון אמעריקאנער יודענטום איז ענג פערבונדען די פראגע וועגען דער ווירטשאפטליכער צופאסונג. די יודישע סאציאלע טוער זענען בערופען זיך צו פערנעהמען מיט דער פראגע פון דער אונגינסטיגער פראפעסיאנעלער טיילונג צווישען די יודען פונקט ווי מיט דער בעאיינפלוסונג פון דער עפענטליכער מיינונג לטובת די מאסנאהמען פאר סאציאלער און פילאנטראפישער הילף.

דר. סעמועל האט פון דער נוי יארקער הויכשול פארגעשלאגען צו שאפען אנ׳אמעריקאנער פעדעראל ראט פאר דער פראפעסיאנעלער אומשיכטונג פון דער יודישער בעפעלקערונג. אין דעם דאזיגען ראט זאל זיין פערטרעטען די יודישע נאציאנאלע, פאליטישע און געז. פערבאנדען אין אמעריקא.

אנ׳אנדער רעדנער דר. קאהס, האט ערקלערט אז די פראגע פון בערופס-אומשיכטונג איז א זעהר קאמפליצירטע. אנ׳אויספארשונג וואס איז דורכגעפיהרט געווארען אין 80 קלענערע יודישע קהלות, האט בעוויזען אז די בעשטעהענדע שוועריגקייטען אין דער בעשטעדטער ריכטונג פאדערען א לעזונג פון דעם פראבלעם אויף די ערטער און נישט אין לאנדעס-מאסשטאב, אין טייל געגענדען פון די פעראייניגטע שטאטען (אין דרום און דרום-מערב), האט די יודישע בעפעלקערונג וועניג געליטען פון קריזיס. עס זענען אבער פאראן א סך קהלות מיט א פערהעלטניסמעסיג קליינער צאהל יודען, אין וועלכע עס מוז דורכגעפיהרט ווערען א פראפעסיאנעלע אומשיכטונג.

דר. מרדכי סאלטעס האט בעדויערט די אונאייניגקייט צווישען די פיהרער פון אמעריקאנער יודענטום אין אנבליק פון דער געמיינזאמער סכנה, ביי גרויסע טיילען פון דער יודישער בעפעלקערונג איז פעסטצושטעלען א מאנגעל פון אחריות געפיהל לגבי דעם יודישען כלל. די איבערוועגענדע מעהרהייט פון די ניו-יארקער יודען האט זיך בכלל נישט בעטייליגט אין די אקציעס פון „דזשאינט״ און פון פעראייניגטען א״י-קאמפיין, מען מוז דעריבער מעהר אויפמערקזאמקייט ווידמען דער ערציהונג פון א שטארקערען הוש פאר פעראנטווארטליכקייט צווישען דער אונטערוואקסענדער יודישער יוגענד.

עס זענען נאך ארויסגעטרעטען א רייה אנדערע רעדנער פון פערשידענע געזעלשאפטליכע און פאליטישע לאגערען, אין דער דיסקוסיע האט זיך ארויסגעפיהלט די אלגעמיינע איבערצייגונג וועגען דער נויטווענדיגקייט איבערצורייסען מיט דער ביז איצטיגער גלייכגילטיגקייט פאר דער געשטאלטונג פון די יודישע ווירטשאפטליך - פאליטישע פראבלעמען און אויפצונעהמען א פלאן פון אקטיווען בעאיינפלוסען די סטרוקטור-ענטוויקלונג פון יודישען קבוץ אין אמעריקע.

ד״ר נחום גאלדמאן

וועגען דער „וועלט-פעראייניגונג פון אלגעמיינע ציוניסטען״

ז ש ע נ ע ו ע. (יט״א). אין א געשפרעך מיטן יט״א-קארעספאנדענט האט דר. נחום גאלדמאן געשילדערט די שטרייט פראגען אויף דער לעצטער קראקאווער קאנפערענץ פון די אלגעמיינע ציוניסטען, וועלכע האבען געבראכט דערצו אז עס איז ענטשטאנען די „וועלט פעראייניגונג פון די אלגעמיינע ציוניסטען״. דר. גאלדמאן האט דערביי בעטאנט, אז דער פרוב צו קאנסאלידירען דעם גאנצען אלגעמיין ציוניסטישען לאגער איז נישט געלונגען צוליב דער הארטנעקיגער שטעלונג פון דעם רעכטען פליגעל פון „וועלט פערבאנד״, איך וויל בעמערקען — האט בעטאנט דר. גאלדמאן — אז דר. שווארצבארט און דר. מאסינזאן האבען נישט געטיילט די דאזיגע שטעלונג און זענען געווען פאר א פערשטענדיגונג אבער לײדער אהן ערפאלג.

„די ווירקליכע סיבה פון דער דאזיגער האלטונג — האט ווייטער ערקלערט דר. גאלדמאן — איז די מורא פאר די עקסטרעם רעכטע, אז נאכן אריינטריט פון די פראגרעסיווע גרופען וועלען זיי מאיאריזירט ווערען און וועלען פערלירען די ליטונג פון וועלט-פערבאנד. די טיפערע מאטיוון פון דער שפאלטונג דארף מען זוכען דערין, וואס די איצטיגע מעהרהייט פון וועלט פערבאנד בעשטעהט נישט פון אמתע אלגעמיינע ציוניסטען, נאר פון בירגערליכע ציוניסטען זייערע פיהרער פערטרעטען די בירגערליכע קלאסען אינטערעסען אין א״י און אין ציוניזם, די דאזיגע אינטערעסען זענען גלייך אזוי רעספעקטאבל און וויכטיג ווי די אינטערעסען פון די ארבייטער, עס וואלט אבער געווען א טעות צו בעצייכנען זייערע פארשטעהער אלס אלגעמיינע ציוניסטען, גיכער דארפען זיי זיך פעראייניגען אין א בירגערליכער פארטיי — און די שאפונג פון אזא פארטיי אין ציוניזם איז בלי ספק א נויטווענדיגקייט — ווייל עס זענען פאראן שטארקע און פערנאכלעסיגטע בירגערליכע אינטערעסען אין ציוניזם, אבער די פערטיידיגונג פון די דאזיגע אינטערעסען קען נישט אידענטיפיצירט ווערען דערמיט וואס מיר האבען שטענדיג פערשטאנען און ווילען ווייטער פערשטעהען אונטערן בעגריף פון אלגעמיינעם ציוניזם.

בנוגע די פערספעקטיוון פון דער ניי-געשאפענער „וועלט-פעראייניגונג״ האט דר. גאלדמאן ערקלערט: די „וועלט-פעראייניגונג״ רעפרעזענטירט שוין איצט די מעהרהייט פון די אלגעמיינע ציוניסטען, בעזונדערס ווען מען זאל אננעהמען, אז אויך די אמעריקאנער און דרום אפריקאנער פעדעראציעס וועלען זיך אין איהר אנשליסען. די „וועלט פעראייניגונג״ וועט ווירקען פאר דער קאנסאלידירונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און געגען די אפשפליטערונגס - טענדענצען, אויך אין דער נייער „וועלט פעראייניגונג״ זענען נאטירליך פאראן ניואנסען פון פאליטישער, ווירטשאפטליכער און סאציאלער נאטור, אלע גרופען פון דער דאזיגער פעראייניגונג שטעהען אבער אויף דעם שטאנדפונקט דאס איז דער ערשטער רייה מוזען רעפרעזענטירט ווערען די אלגעמיינע אינטערעסען פון ציוניזם, די „וועלט פעראייניגונג״ האפט צו ברענגען די בענייאונג פון אלגעמיינעם ציוניזם, און דורך זיין רעגענסאנס צו שטארקען די ציוניסטישע ארגאניזאציע, דעם וואהל-קאמף צום קאנגרעס וועט די „וועלט-פעראייניגונג״ פיהרען פאזיטיוו, ד.ה. אהן וועלכער עס איז שארפקייט געגען וועלכע עס איז אנדערע גרופען. מיר האפען אנב — האט צוגעגעבען דר. גאלדמאן — דאס מיר וועלען נאך די וואהלען, אבער נאך פאר דעם קאנגרעס אנקניפען א קאנטאקט מיט דעם קראקאווער וועלט פערבאנד און וועלען זיך בעמיהען צו פערשטענדיגען וועגען א געמיינזאמער האנדלונג אין בעשטימטע פראגען אויף דעם קאנגרעס.

די האנט האט געהאלפען דעם מענש זיך אויפהויבען איבער אלע חיות אויף דער ערד

דער פרימיטיווער מענש, דער ווילדער, דער אדם הראשון מיט הונדערטער טויזענדער (זאגאר מיליאנען) יאהרען צוריק, האט מיט זיין ענטוויקעלטער האנד געקענט געברויכען פערשידענע וואפען, ווי בולעווס, שטעקענס, פערשארפטע שפיציגע שטיינער און ביינער, און אויף אזא אופן האט ער אין קאמף פאר עקזיסטענץ בעזיגט אלע אנדערע חיות און געווארען דער הערשער פון דער וועלט.

די האנד און די קונציגע פינף פינגער פון זיין האנד האבען געשפילט די גרעסטע ראלע אין דעם מענשענס פארטשריט און מאכט אויף דער ערד. קיין חיה בעזיצט נישט אזא קונציגע האנד. אפילו די הויכע סארטען מאלפעס ווי די שימפאנזי, די גארילא, דער אראנג-אוטאנג, וואס שטעהען אזוי נאהענט צום מענשען, האבען נישט אזא האנד מיט אזעלכע ענטוויקעלטע פינגער. מיט׳ן שפיץ פון דעם גראבען פינגער פון דער האנד קען דער מענש אנריהרען די שפיצען פון אלע איבעריגע פינגער. דאס קען קיין חיה נישט בעזיצען.

אויסער דער האנד איז דער מענש קערפערליך זעהר שוואך און וועניג בעזארגט פון דער נאטור אין קאמף מיט ארומיגע רויבערישע חיות. אין די פרימיטיווע צייטען, ווען דער מענש האט בעדארפט זוכען שפייז אין די וועלדער וואס זענען פול מיט ווילדע חיות האט ער בעדארפט זיך בענוצען מיט וואפען, אנישט וואלט ער אומגעקומען אין דעם קאמף פאר עקזיסטענץ. ער האט נישט די קערפערליכע קראפט, לאמיר זאגען, פון א העלפאנט, א בער און ענליכע גרויסע ווילדע חיות. ער האט נישט קיין שארפע ציין, איז נישט בעשיצט מיט קיין גראבע פעל אדער ענליכע קאמפס-כוחות און שוץ-מיטלען פון פיל בעשעפענישען. ער האט בעזעסען בלויז די האנד און מיט דער האנד, האט ער געקענט מאכען א קולאק צו געבען א קלאפ. אבער דער קולאק פון דעם מענשענס האנד איז צו שוואך געגען די ריזיג-שטארקע און שארפע לאפעס פון די רויבערישע, פערצוקענדע ווילדע חיות.

דער קולאק האט אבער אנ׳אנדערע מעלה: מען קען איהם אריינלייגען א שטעקען, א שטיין,

> קיין בעשעפעניש, אפילו די מאלפע האט נישט אזא ענטוויקעלטע האנט מיט פינגער, ווי דער מענש. די האנט האט געקענט געברויכען וואפען צו בעקעמפען אלע חיות.

אדער אנ׳עהנליכע זאך, מיט וועלכער מ׳קען דעראנגען א קלאפ, וואס זאל טויטען א געגנער, א פיל שטארקערען פון דעם מענשען. און דער מענש האט פון די אוראלטע צייטען אן זיך שוין גענומען בענוצען מיט וואפען.

פון אנהייב, נאר אמאל איז דער וואפען בעשטאנען פון א פלאקען, א בולאווע. שפעטער האבען זיך די וואפען ענטוויקעלט. דער מענש האט געמאכט עקספערימענטען. ער האט גענומען מאכען וואפען פון שפיציגע שטיינער, צושפאלטענע ביינער, וועלכע ער האט ביים עק פערשארפט, אז זיי זאלען זיך ארייגשטעכען אין געגנערס קערפער. נאך שפעטער האט ער אויפ׳ן שפיץ פון דעם לאנגען שטעקען ארויפגעטון א שארפען שפיציגען ביין, אדער שטיין. איז עס געווארען א מין שפיז. ווען מען האט זיך גענומען בענוצען מיט מעטאלען, האט מען אויף די שפיצען פון שטעקענס ארויפגעטון שארפע אייזענס. דערנאך האט מען שוין דעם גאנצען שטעקען געמאכט פון אייזען, און דעם שטעקען גופא האט מען מיט דער צייט אויסגעפלאכט, געמאכט איהם שארף פון ביידע זייטען, ווי א לאנגען מעסער, און דאס איז געווארען א שווערד.

דער שטעקען, די בולאווע און דער שפיציגער שטיין זענען אבער אזעלכע וואפען, מיט וועלכע מען קען קעמפען פון דער נאהענט. דער אמאליגער מענש האט אבער אויך בעדארפט האבען מיטלען צו בעקעמפען חיות פון דער ווייטען. האט ער אויסגעטראכט פערשידענע ווארף-מיטלען. ער האט, פערשטעהט זיך, געקענט ווארפען שטיינער מיט דער האנד. אבער מיט דער האנד קען מען זעהר ווייט נישט ווארפען, האט ער מיט דער צייט ערפונדען אזעלכע זאכען, מיט וועלכע מען זאל קענען שליידערען שטיינער אין פיילען אויף א ווייטער שטרעקע. איז ערפונדען געווארען דער פייל-און-בויגען, שליידער-ברעטלעך און ענליכע.

די דאזיגע שליידער-מיטלען זענען פון מענשען געברויכט געווארען פאר צעהנדליגער טויזענדער יאהרען, ביז נישט גאר לאנג צוריק, ווען מענשען זענען שוין געווען מעהר-ווייניגער ציוויליזירט. אין דער געשיכטע פון דער מענשהייט פאר די לעצטע עטליכע טויזענד יאהר, האט מען אין פערשידענע מלחמות געברויכט די דאזיגע מיטלען צו שליידערען שטיינער אויף א בעלאגערטער שטאט.

אין דער מלחמה, ווען קאנסטאנטינאפאל איז געפאלען, אין 1453, האט מען געשליידערט ריזיגע שטיינער, וואס האבען געוואויגען הונדערטער פונטען.

ווען עס איז ערפונדען געווארען פולווער (אין 15-טען יאהרהונדערט), האבען די דאזיגע שליידער-מיטלען אנגענומען א ריזיגע פארם. מען האט שוין געקענט דורך א ביקס א שליידער טון א קויל פאר זעהר א ווייטער שטרעקע. דערנאך זענען געקומען די הארמאטען, מיט וועלכע מען קען איצט שיסען אויף מיילען, צעהנדליגער מיילען ווייט.

די פרימיטיווע וואפען זענען אבער מייסטענס געברויכט געווארען געגען חיות. ווען מענשען האבען אנגעהויבען ביסלעכווייז אויסצוציוויליזירען זיך, פיהרען א געזעלשאפטליך לעבען, האבען זיי אנגעהויבען אלץ מעהר צו געברויכען די וואפען געגען זיך אליין, דאס הייסט געגען מענשען אנשטאט חיות.

די מאדערנע מלחמה-וואפען קען מען, פערשטעהט זיך, נישט פערגלייכען מיט די אמאליגע, די פרימיטיווע. זיי זענען ווייט איינע פון די אנדערע. אבער אנגעהויבען האבען זיי זיך פון די פרימיטיווסטע שטעקעלעך און שטיינדלעך, מיט וועלכע דער מענש האט זיך געקענט בענוצען א דאנק זיין ענטוויקעלטער האנד, מיט די פינף פינגער.

ווען נישט די דאזיגע האנד זיינע, וואלט דער מענש אפשר פערבליבען עד היום א פשוטע חיה, ווי פיל אנדערע.

לוצערן — די נייע קאנגרעס-שטאט

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

בלי שום ספק געהערט לוצערן, דאס נייע ארט, וואו דער 19-טער ציוניסטישער קאנגרעס וועט אפגעהאלטען ווערען, צו די שענסטע פלעצער נישט נאר אין דער שווייץ, נאר כמעט אין דער גאנצער וועלט. ארומגערינגעלט פון דריי זייטען מיט די געוואלדיגע בריענצער און פילאטוס-בערג, ליגט דאס שטעטעל אין א טאל פון וועלכען ס׳גיסט זיך אויס דער מעכטיגע פירוואלדשטעטער-זעע,, כמעט דער שענסטער ים פון דער גאנצער וועלט, וואס איז 214 מעטער טיף און נעמט ארום א שטח פון 115 קוואדראט-קילאמעטער.

נישט נאר דאס שטעטעל לוצערן גופא, נאר אלע שטעטלעך ארום דעם פירוואלדשטעטער-זעע זענען אויסגעבויט מיט די שענסטע פאלאצען, כמעט לויטער האטעלען. אפילו אויף די בערג, וואו אהין ס׳פיהרען ארויף קונציגע באהנען, זענען פעהאן גאר גרויסע האטעלען, און ביינאכט ווען די בערג-האטעלען זענען בעלויכטען, מאכט עס א געוואלדיגען רושם, עס דאכט זיך אויס, אז די בערג ברענען.

דאס שטעטעל לוצערן איז קליין, ס׳האט בלויז 44 טויזענד איינוואוינער, דערפון אנ׳ערך 10 טויזענד געסט, וואס זענען דארט שטענדיג פערהאנען. (באזעל האט 136.000 איינוואוינער, צירך — 211.000 איינוואוינער). די פיל שטעטלעך ארום פירוואלדשטעטער זעע, וואס ציהט זיך ביז פליעלען, זענען א סך קלענער און לעבען בלויז פון׳ם פרעמדען-פערקעהר, וואס איז דארט זעהר גרויס, בעזונדערס אין די חדשים יולי און אויגוסט.

אנגעהויבען פון ברונען ביז פליעלען ציהט זיך דארט די וועלט - בעריהמטע אקסענשטראסע, וואס איז אויסגעבויט מיט טונעלען אין די בערג. די דאזיגע אקסענשטראסע רעכענט זיך צו די שענסטע אויף דער גאנצער וועלט. דער בוי האט אפגעקאסט א הון רב.

דארט געפינט זיך אויך דער בעריהמטער ריטלי-בארג, וואו ס׳איז געבוירען געווארען די שווייצארישע פרייהייט-בעוועגונג און דארט געפונען זיך אויך אלע יענע מקומות, וועלכע שילער האט בעשריבען אין זיין „ווילהעלם טעלל״.

אין לוצערן גופא זענען פערהאן 60 האטעלען מיט פיל טויזענד בעטען (אין טייל האטעלן זענען פערהאן מעהר ווי 300 צימערן). פיל האטעלען זענען איינגעארדענט אויף לוקסוס און פערלאנגען פאר א בעט ביז 15 פראנק, אין די מערסטע האטעלן קאסט א צימער לכל הפחות 6 פראנק. אין די גאנץ קליינע האטעלן וועניגסטענס דריי פראנק. פריוואט-דירות זענען, בעזונדערס אין דעם הויכסעזאן, כמעט נישט פערהאן. געפונט מען ערגיץ א פריוואט-צימער איז עס אויך נישט ביליגער ווי דריי פראנק א בעט פאר א טאג.

בשעת אין פראג האט מען מיט 25 ביז 30 קראן א טאג גאנץ גוט געקענט לעבען. מוז מען אין לוצערן מינדעסטענס אזוי פיל צאהלען פאר א בעט. עסען קען מען דארט נישט פאר וועניגער ווי דריי ביז פיר פראנק א טאג.

אין לוצערן איז פערהאן בלויז איין כשר׳ע רעסטאוראציע. די בעל - הבית׳טע פון דער רעסטאוראציע האט אויך צו פערדינגען 20 בעטען. לויט איהר פראספעקט פערלאנגט זי פאר פענסיאן (לכל הפחות פינף טעג) פון 9,50 ביז 13 פראנק. פאר א בעט אליין פערלאנגט זי פון 3,50 ביז 5 פראנק א טאג. האלט מען זיך אויף אין דעם פענסיאן וועניגער ווי פינף טעג, מוז מען צאהלען א לא קארג לכל הפחות 13,50 א טאג פאר׳ן ביליגסטען צימער מיט פענסיאן.

אין לוצערן רעכענען אלע האטעלן און פענסיאנען פאר א פרישטיק פון 1,60 ביז 2,50 פראנק פאר מיטאג אדער נאכטמאל פון 3 פראנק ביז 7,50 צו אלע פרייזען קומט צו טרינק-געלד, לויטן האטעל, פון 10 ביז 15 פראצענט.

ז. האבער.

שפריצען פון נאציסטישען יודען-האס

פ ר א ג (יט״א) אויף דער ערעפענונג פון דער „פיהרער-שולע״ פון דייטשע דאקטוירים האט ד״ר פעלטרעט אין זיין רעדע ערקלערט: „עס איז נישטא קיין בעסערען פערגלייך ווי דער פאראלעל צווישען יודען און טובערקולאז-באצילען״.

ב ע ר ל י ן (יט״א) אין שטאמהאם זענען אויס געהאנגען געווארען אויפשריפטען: „יודען-שווייגען נישט געוואונשען״.

ב ע ר ל י ן (יט״א) ווי עס טיילען מיט די „נעטינגער נאכריכטען״ זענען די פיה-הענדלער אין קרייז מינדען געווארענט געווארען דורך דעם ארטיגען גאו-ליטער זיי זאלען נישט האבען קיין שום בעציהונגען מיט יודען אין נעגענפאל וועלען זייערע נעמען פערעפענטליכט ווערען אין דעם „שטירמער״.

ב ע ר ל י ן (יט״א) דער בעריהמטער מאטעמאטיקער ערמונד גאנדאו לאנדאו, וועלכער האט פאר דעם נאציסטישען רעזשים געהערט צו די בעריהמטסטע פראפעסארען פון געטינגער אוניווערזיטעט, האט געזאלט האלטען א רעפעראט אין דער בערלינער מאטעמאטישער געזעלשאפט. אין לעצטען מאמענט איז דער רעפעראט אפגעווארפען געווארען [illegible].